

АСПЕКТ ПРАБЛЕМЫ

ЛІБЕРАЛІЗАЦЫЯ ВАЛЮТНАГА РЫНКУ АДЫГРАЛА СТАНОВУЧУЮ РОЛЮ

2 стар.

ВІРТУАЛЬНАЕ ПАДАРОЖЖА ПА ФРАНЦЫІ

3 стар.

ВЕРШЫ Людкі СІЛЬНОВАЙ

5 стар.

ЗАХАВАЙ ТРАДЫЦЫЮ

КАЛЫХАНКА З МІХАНАВІЧ
4—5 стар.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ: ЭСТОНІЯ, ІТАЛІЯ
6 стар.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

ЭНЦЫКЛАПЕДЫЧНЫ ДАВЕДНІК «ХТО ЁСЦЬ ХТО СЯРОД БЕЛАРУСАЎ СВЕТУ?»
6—7 стар.

ЭКАЛАГІЧНЫ ПРАЕКТ

«ДЗЕНЬ З'ЯМЛІ. БЕЛАРУСЬ-2001»
7 стар.

ДЗІЦЯЧАЯ ЧЫТАНКА

«МУЗЫКА І ЧЭРЦІ» (БЕЛАРУСКАЯ НАРОДНАЯ КАЗКА)
8 стар.

НАШ КАЛЯНДАР

8 стар.

АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА РАСПАЎСЮДЖАЕЦЦА ў 48 КРАІНАХ

Голас Радзімы

30 мая 2001 года

Цана 109 рублёў

№ 22 (2736)

E-mail: golas_radzimy@tut.by

Штотыднёвая газета для суайчыннікаў за межамі Беларусі

Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

АФІЦЫЙНА

18 МАЯ ў МІНСКУ ў ПАЛАЦЫ РЭСПУБЛІКІ ПРАЙШОЎ ІІ УСЕБЕЛАРУСКІ СХОД. 2,5 ТЫСЯЧЫ ДЭЛЕГАТАЎ АБМЕРКАВАЛІ АСНОЎНЫЯ ПАЛАЗЖЭННІ ПРАГРАМЫ САЦЫЯЛЬНА-ЭКАНАМІЧНАГА РАЗВІЦЦА РЭСПУБЛІКІ НА 2001—2005 ГАДЫ.

Закапчэнне на 2-й стар.

НАПЯРЭДАДНІ

ПАСЯДЖЭННЕ САВЕТА КІРАЎНІКОЎ ДЗЯРЖАЎ СІД ПРойдзе ў МІНСКУ 1 Чэрвеня

Як мяркуецца, парадак дня саміта будзе складацца з 10 пытанняў, 23 пытанняў будучы абмеркаваны кіраўнікамі ўрадаў і знешнепалітычных ведамстваў.

Мяркуецца, што прэзідэнты краін Садружнасці звернуцца да народаў сваіх дзяржаў і да сусветнай грамадскасці ў сувязі з 60-годдзем пачатку Вялікай Айчыннай вайны. Плануецца таксама абмеркаваць пытанні разбі-

літацыі ветэранаў, зацвердзіць план мерапрыемстваў, звязаных з 15-годдзем чарнобыльскай аварыі, падпісаць пратакол аб памерах дзяржапошліны ўнутры СНД, пагадненне аб барацьбе са злачыннасцю ў камп'ютэрнай сферы, абмеркаваць стварэнне каардынацыйнага савета падатковых службаў і развіццё ваеннага супрацоўніцтва дзяржаў — удзельнікаў СНД.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ: УКРАЇНА

Вялікі дзякуй за публікацыю майго пісьма ў рубрыцы «Зваротная сувязь: Украіна» 28 лютага 2001 года. Публікацыя атрымала шырокі водгук сярод жыхароў гарадоў Радзівілаў і Астрог. Прапаную новы матэрыял пра наш край.

А. Ц.

РОВЕНШЧЫНА ЧАКАЕ ГАСЦЕЙ

15—17 чэрвеня 2001 года Украіна будзе адзначаць 350-годдзе Берасцецкай бітвы — адной з найбольш уражальных у ходзе нацыянальна-вызваленчай вайны ўкраінскага народа пад кіраўніцтвам Багдана Хмяльніцкага.

Пачаўшыся ў 1648 годзе, гэта барацьба вызначылася шэрагам вялікіх перамог казацка-сялянскіх войскаў і завяршылася падпісаннем саюзнага дагавора на Пераяслаўскай радзе 1654 года, пасля чаго Украіна ўвайшла ў склад Расіі.

Хаця бітва каля гарадка Берасцечка на Валыні і не прынесла паўстанцам пос-

пеху, яна нязменна прыцягвае ўвагу гісторыкаў, грамадскасці. Бо 28 чэрвеня — 10 ліпеня 1651 года на палях каля вёсак Пляшава, Востраў, Салоніў (зараз Радзівілаўскі раён Ровенскай вобласці) сыхліся ў падынку ўкраінскія і польскія войскі агульнай колькасцю каля 350 тысяч чалавек.

Цікава, што ў складзе казацка-сялянскай арміі былі рускія і беларусы. Напрыклад, баярскі сын Мікіта Забабура з-пад Варонежа далучыўся да паўстанцаў, капі ўцякаў праз Украіну з турэцка-татарскай няволі.

— Закапчэнне на 3-й стар. —

СПОРТ

СПАРТЫЎНАЯ АКРАБАТЫКА. Зборная Беларусі стала другой у камандным першынстве чэмпіянату Еўропы, які завяршыўся ў Партугаліі.

СІНХРОННАЕ ПЛAVАННЕ. У Харкаве завяршыўся чэмпіянат Еўропы сярод юніёраў. Беларускі занялі дзесятае месца ў групавых практыкаваннях,

адзінаццатае — у сольных.

ШАХМАТЫ. На жаночым чэмпіянаце Еўропы беларуска Генрыета Лагвілава заняла 25-е месца і тым самым заваявала пучэўку на чэмпіянат свету.

Падрыхтаваў Міхаіл **МАЗАКОЎ.**

ЗАХАВАЙ ТРАДЫЦЫЮ

СЁМУХА

Пачыналася падрыхтоўка да Сёмухі з таго, што збіралі травы і гэтымі зёлкамі ўпрыгожвалі вароты і брамкі, пабудовы ў двары і хату, усцілалі травамі падлогу. У народзе Сёмуху называлі яшчэ «Зялёнымі святкамі», але ж гэта і Тройца, якая адзначаецца на п'яцідзесяты дзень пасля Вялікадня.

Сёмуха святкуецца ў гонар сашэсця Святога Духа. Менавіта Бог-бацька, Бог-сын і Святы Дух утвараюць Святую Тройцу, якія азначаюць у хрысціян пачатак усіх пачаткаў.

Свята прыпадае на канец мая ці першую палову чэрвеня. Гэтым заканчваецца цыкл веснавых свят і прысвяткаў, што называюцца ў народзе па-рознаму: Русальны тыдзень, Зелянец, Граны тыдзень (грань — мяжа паміж вясной і летам).

*На Зелянец — вясны канец,
На Зелянец — хлеба канец.
Святая Тройца: пакуміліся,
не сварыліся.*

*На Духа будзе цёпла і суха.
Да нашага часу захаваліся на Цэнтральным і Заходнім Палессі рытуал ваджэння Куста, што прыпадае якраз на сёмушны тыдзень. На ролю Куста выбіралі маладую дзяўчыну, упрыгожвалі яе рознымі гапінкамі, хадзілі з ёю па вёсцы з песнямі.*

*Пойдзем, дзевачкі,
Мы ў гаі гуляць.
Мы ў гаі гуляць,
Вянкі завіваць.
А заўём вянкi
Ды на ўсе святкі.
Ды на ўсе святкі,
На Духаўскія...*

— Закапчэнне на 3-й стар. —

УЗНАГАРОДЫ

Жарэсу АЛФЕРАВУ — ОРДЭН Францішка СКАРЫНЫ

За вялікі асабісты ўклад у развіццё фізічнай навукі, арганізацыю беларуска-расійскага навукова-тэхнічнага супрацоўніцтва, умацаванне дружбы народаў Беларусі і Расіі віцэ-прэзідэнт

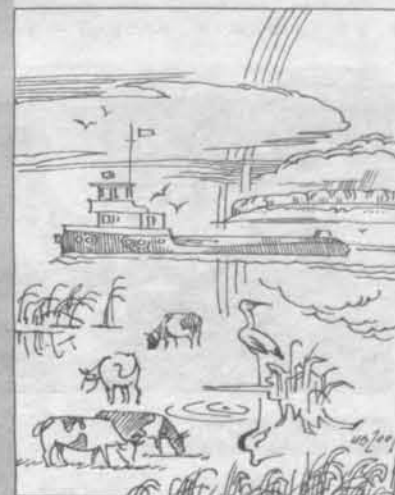
Расійскай акадэміі навук, дырэктар Фізіка-тэхнічнага інстытута імя А. Ф. Іофе Жарэс АЛФЕРАЎ указам Прэзідэнта Беларусі ўзнагароджаны ордэнам Францішка Скарыны. БелТА.

«MILEX-2001»

Чатыры дні выставачны комплекс на праспекце Машэрава літаральна атакавалі наведвальнікі: тут упершыню праходзіў «Мінскі салон абароннай прамысловасці-2001» — Міжнародная выстава ўзбраення і ваеннай тэхнікі MILEX-2001.

— Закапчэнне на 3-й стар. —

На Беларусі падпісацца можа кожны! Індэкс 63854, кошт на 1 месяц — 595 рублёў, на II паўгоддзе — 3 570 рублёў.

Рэдакцыя «ГР» адкрыла ўласны валютны бягучы рахунак 3015107098020 у ААТ «Белзнешэканомбанк», Мінскае аддзяленне 2, код 153001215. Будзем разам!

Кошт гадавога комплекта газеты для чытачоў з ЗША, Канады, Аўстраліі, Аргенціны — 60, еўрапейскіх краін — 50 долараў ЗША.

АФІЦЫЙНА

ГОСЦІ ІІ УСЕБЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА СХОДУ

— Пачатак на 1-й стар. —

У ліку гасцей ІІ Усебеларускага народнага сходу, які адбыўся 18 мая ў Мінску, былі і прадстаўнікі беларускай дыяспары. З Расіі — акадэмік Расійскай акадэміі навук, лаўрэат Нобелеўскай прэміі Жарэс Алфэраў, намеснік старшыні праўлення Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі "Беларусы Расіі" Аляксандр Глод, з

трыбуны Палаца Рэспублікі, дзе адбываўся сход. Гапоўная думка гучала аднолькава: беларусаў замежжа хвалюе лёс Радзімы, і яны таксама хацелі б прыняць актыўны ўдзел у рэалізацыі Праграмы сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь на 2001—2005 гады, абмеркаванне якой адбывалася на сходзе.

Госці выкарысталі нагоду, каб сустрэцца з кіраўніцтвам розных устаноў рэспублікі: Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі, Міністэрстваў адукацыі, культуры і замежных спраў, Упраўлення справамi Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

У Дзяржкамiтэце па справах рэлігiі і нацыянальнасцей гасцей вітаў яго старшыня Аляксандр Більк.

— Мы рады бачыць на Радзіме родных людзей, якія заклапочаны лёсам Беларусі, — сказаў ён падчас сустрэчы.

Госці пазнаёміліся з праектам Дзяржаўнай праграмы "Беларусы ў свеце" на 2001—2010 гады, распрацаванай камiтэтам, падтрымалі ідэю правядзення Кангрэса суайчынікiў у 2002 годзе, расказалі пра свае планы.

Напрыканцы ім былі ўручаны падарункі: новы энцыклапедычны даведнік "Хто ёсць хто сярод беларусаў свету?" (нядаўна выдадзены пры садзейнічанні Дзяржкамiтэту грамадскім аб'яднаннем "Мiжнародная асацыяцыя беларусiстаў") і "Выбранае" М. Улашчыка.

— Мы ўдзячныя кіраўніцтву Рэспублікі Беларусь за запрашэнне да ўдзелу ў такім прадстаўнічым сходзе. Хацелі б адзначыць высокі ўзровень яго арганізацыі і правядзення, а таксама вельмі грунтоўны даклад Прэзідэнта, — развітваючыся, адзначыла І. Аржахоўская.

Нiна ІВАНОВА.
НА ЗДЫМКАХ: у час сходу; выступае Ян Сьвiтцiўскi; сустрэча з ўдзельнікамі сходу ў Дзяржаўным камiтэце па справах рэлігiі і нацыянальнасцей.

Фота БелТА і Яўгена КАЗЮЛІ.

АСПЕКТ ПРАБЛЕМЫ

Мiкалай ЛУЗГiН: «ЛiБЕРАЛiЗАЦЫЯ РЫНКУ АДЫГРАЛА СТАНОУЧУЮ РОЛЮ...»

"Справы валютныя", якія ўжо некалькі гадоў з'яўляюцца слабым месцам і для грамадзян, і для ўлад Беларусі, у апошні час сталі палляшчацца. Пра тое, што гэтаму спрыяе, расказвае намеснік старшыні Нацыянальнага банка РБ Мiкалай ЛУЗГiН:

— Сiтуацыя на валютным рынку краіны ў значнай ступені складаецца пад уздзеяннем лiбералiзацыі і выхаду на адзiны курс нацыянальнай валюты. Бо менавіта ў выніку гэтага нашы суб'екты гаспадарання атрымалі аднолькавы доступ на валютны рынак і могуць свабодна і па прадказальнаму курсу набываць замежную валюту. Паўплывала таксама і агульнае ўзмацненне жорсткасцi грашова-кредытнай палiтыкi: зніжэнне змiсiйных паказчыкаў, правядзенне палiтыкi станоўчых працэнтных ставак па рублёвых кредиты і дэпазітах насельнiцтва. Гэта прывяло да значнага росту рублёвых укладаў насельнiцтва ў банкi краіны. Калi тэрмiновыя дэпазіты на першае студзеня бягучага года складалі 78,8 мiльярда беларускiх рублёў, то на першае мая — 154,7 мiльярда.

Але такое становiшча мае для нас і свае недахопы на рынку наяўнай валюты: у апошні час складалася стабільнае перавышэнне сум набываемай насельнiцтвам валюты над сумамi прадаваемай. На працягу першага квартала грамадзянамі куплена ў абменных пунктах валюты больш на 33,2 мiльёна долараў ЗША. Такое сальда мы тлумачым змяненнем структуры рознiчнага тавараабароту — па даных Міністэрства гандлю, павялічылася як доля рыначнага гандлю ў агульным тавараабароце, так і доля ў ім iмпартных тавараў, якія насельнiцтва аплачвае ў валюце. Але мы ўсё роўна будзем працягваць лiнiю лiбералiзацыі валютнага рынку. Так, нядаўна знялі абмежаванне на сумы пакупкi наяўнай валюты грамадзянамі ў абменных пунктах, была павялічана гранiчная сума здзелак па пакупцы валюты на пазабiржавым рынку на аднаго суб'екта гаспадарання ў месяц —

яна паднялася з 20 тысяч долараў да 50 тысяч, а з першага лiпеня будзе поўнаасцю адменена абмежаванне па памеру аперацый на пазабiржавым валютным рынку. Для нас жа прыемным з'яўляецца тое, што мы маем станоўчае сальда плацежнага балансу — 6,2 мiльёна долараў. Сальда гандлёвага балансу за студзень-лiuty 2001 года склапае 62,1 мiльёна долараў супраць мiнус 208,3 за той жа перыяд мiнулага года. Але гэта не азначае, што становiшча з замежнай валютай у Беларусі ўжо можна ўспрымаць праз ружовыя акулiяры. Сiтуацыя хутчэй напружаная: мы пакуль не можам адмяніць абавязковы продаж часткi валютнай выручкi, бо дзейнічае патрабаванне абавязковага ўказання пашпартных даных пры пакупцы наяўнай валюты, хаця ў многіх краінах няма такой фiксацыі. Гэта, у сваю чаргу, "палка з двума канцамі": з аднаго боку, хацелася б адсочваць, хто купляе значныя сумы валюты, а з другога — гэта дапамагае захаванню чорнага рынку. Але мы працягваем кантраляваць сiтуацыю, і не толькi захоўваем золатавалютны запас краіны, але нават і павялічваем яго. Пры гэтым яшчэ ўхiтраемся забяспечваць плаўную дэвальвацыю ў зададзеных урадам параметрах і кантраляваць сiтуацыю.

— Якія ж прагнозы як блiжэйшыя, так і да канца п'яцігодкi?

— Канешне, пад уздзеяннем iнфляцыйных працэсаў вартасць беларускага рубля будзе зніжацца ў адносінах да расійскага рубля і долара ЗША, але мы плануем больш-менш плаўнае цягненне гэтага працэсу. Так, на канец чэрвеня бягучага года долар павiнен каштаваць 1400 беларускiх рублёў, а на канец 2001 года — у ме-

жах 1620 рублёў, або 53,43 за расійскі рубель. Такім чынам, спадзяемся, сiтуацыя застанецца стабільнай, тым больш, што мы рыхтуемся да атрымання крэдыту ад Цэнтральнага банка Расіі. Яго сума — 4,5 мiльярда расійскіх рублёў, а першая транша складзе паўтара мiльярда. Але тут трэба мець на ўвазе, што грашовыя рэзервы ёсць валавыя і чыстыя — гэта якраз адносіцца да валавых, таму ўжо зараз трэба думаць пра тое, як яго аддаваць. І мы не збіраемся безаглядна выкарыстоўваць крэдыт для таго падтрымання курсу... У цэлым валавыя рэзервы павiнны ляжаць салiдным запасам, каб мы ведалі, што яны ёсць і гарантуюць нам свабоду дзеянняў.

Гэта, як гаворыцца, кароткі і сярэднетэрмiновы прагноз. Што тычыцца доўгатэрмiновага, то зараз рыхтуюцца дакументы, якія вызначаюць эканамiчную і сацыяльную палiтыку на 2001—2005 гады. Там працуюць адпаведныя рабочыя групы, хаця займаецца гэтым у асноўным Міністэрства эканомікі, але ёсць і прадстаўнікі Нацыянальнага банка. Прычым, наколькi мне вядома, ёсць розныя варыянты руху і дасягнення пэўных паказчыкаў, у тым лiку і зароботнай платы на ўзроўні 250 долараў ЗША, або 471 тысячы беларускiх рублёў у месяц. На маю думку, усе паказчыкi, у тым лiку і тыя, што тычацца грашовых даходаў насельнiцтва, павiнны быць узамязваны адзiн з адным — у тым лiку рост вытворчасцi, рост валавога ўнутранага прадукту, змяненне парытату пакупной здольнасцi беларускага рубля, рознiца ў тэмпах iнфляцыі і дэвальвацыі. На маю думку, лепш за ўсё прагназаваць не абсалютныя лiчбы, а працэнтны рост рэальных даходаў насельнiцтва. З нашага, спецыяльнага пункту гледжання, так будзе больш правільна...

Алесь КОЛА.

Украіны — старшыня Усеўкраiнскага савета беларусаў Ірына Аржахоўская, з Польшчы — старшыня Гапоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства Ян Сьвiтцiўскi. Латвію прадстаўляў старшыня таварыства беларускай мовы "Прамень" Мiкола Буры, Літву — каардынатар беларускага культурнага цэнтру "Крок" Алег Давiдзюк, Эстонію — прэзiдэнт Асацыяцыі беларусаў Эстоніі Нiна Савiнава. Прыехалі госцi і з далёкай Сярэдняй Азiі: сенатар парламента, намеснік старшыні Асамблеі народаў Казахстана, колiшні кіраўнік Нацыянальна-культурнага таварыства "Беларусь" Павел Атрушкевіч, прэзiдэнт Беларускай абшчыны Кыргызстана Аляксандр Шут, а таксама старшыня Каардынацыйнага савета беларускiх абшчын у Малдове Уладзiмiр Дзяржыцкi.

П. Атрушкевіч, Н. Савiнава і А. Шут выступілі ў тэлепраграме "Падзея" і па беларускiм радыё, а Я. Сьвiтцiўскi і Ж. Алфэраў — з

ПРЫЗНАЧЭННІ

Прэзідэнт А. Лукашэнка падпісаў указ, у адпаведнасці з якім выкананне абавязкаў прэзідэнта

Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі ўскладзена на акадэміка Ігара ВАЛАТОВСКАГА.

НОВЫЯ МАРШРУТЫ

Нацыянальная авіякампанія "Белавія" прыступіла 18 мая да рэгулярных палётаў па маршруту Мiнск — Парыж — Мiнск.

Рэйс выконваецца два разы на тыдзень (па панядзелках і пятніцах) самалётам ТУ-154М (максiмальнае ўмяшчальнасць — 164 пасажыры). Па панядзелках вылет з Нацыянальнага аэрапорта ("Мiнск-2") у 10.45, па пятніцах — 14.55. Працягласць палёту — 2 гадзiны 45 хвiлін. Вылет з Парыжа (аэрапорт "Шарль дэ Голь") — у панядзелак у 14.10, у пятніцу — у 18.15. Кошт бiлетаў для палёту ў абодва бакi ў эканом-класе устаноўлены ў памеры 314 до-

З «БЕЛАВІЯ» — У ПАРЫЖ

параў ЗША, у бiзнес-класе — 644 долары. Чакаецца, што пасажырапатак будзе складацца з бiзнесменаў, турыстаў, а таксама дзiцячых груп, якія будуць пяцець праз Францыю ў iншыя еўрапейскія краіны.

Авіякампанія "Белавія" выконвае рэгулярныя палёты ў Расію, Узбекістан, Азербайджан, на Украiну, у Арменію, Швецыю, Вялікабрытанію, Германію, Ізраiль, Ірландыю, Італію, на Кiпр, у Турцыю, Чэхію, Сiрыю, Лiван, Егіпет, Польшчу. "Белавія" сумесна з ірландскай авіякампаніяй

"Эйр Лiнгус" здзяйсняе перавозкi пасажыраў у Амерыку, сумесна з узбекскай авіякампаніяй "Узбекістон хавойулары" — у Індыю (Дэлі). Асноўныя пасажырскія і чартарныя мiжнародныя палёты "Белавія" ажыццяўляе з Нацыянальнага аэрапорта "Мiнск-2". Сярэднеспiсачная колькасць працуючых складае каля 1,5 тысячы чалавек. Парк самалётаў налічвае каля 40 паветраных суднаў: 19 — ТУ-154 (у тым лiку 4 самалёты ТУ-154М), 12 — ТУ-134, а таксама самалёты Як-40 і АН-24.

РЭХА ТРАГЕДЫІ НА НЯМІЗЕ

Нядзеля 30 мая 1999 года. У гэты дзень у Мiнску ў выніку стыхійна ўзнікшых абставiн у раёне Палаца спорту і станцыі метро "Нямiга" загінула больш як 50 чалавек, у асноўным падлеткаў.

І сёння да падземнага пераходу на станцыі метро "Нямiга" ідуць і ідуць людзi, нясуць кветкi, запальваюць свечкi, плачуць, засмучана маўчаць. Мы памятаем вас, юныя суграмадзяне, загінуўшыя так трагiчна.

НА ЗДЫМКАХ: на месцы трагедыі смуткуюць аб загінуўшых блiзкія, сябры.

Фота БелТА.

СУПРАЦОЎНІЦТВА

З замежных моў, што вывучаюцца ў сярэдніх школах, гімназіях і каледжах Мінска, бадай, самая папулярная — англійская. Не дзіўна, бо ўсё забеспячэнне камп'ютэрных праграм, у тым ліку і камп'ютэрныя гульні, прадстаўлена на англійскай. Не гаворачы ўжо пра Інтэрнэт, дзе яна з'яўляецца міжнароднай мовай зносінаў.

Як жа быць тым, хто вывучае іспанскую, нямецкую, французскую? Пакінуць "у запас", для засваення другой замежнай мовы (гэта зараз вельмі модна), ці ўсё ж прадоўжыць вывучэнне, памятаючы, што гнацца за двума зайцамі па меншай меры неразумна...

ВІРТУАЛЬНАЕ ПАДАРОЖЖА ПА ФРАНЦЫЮ

Размаўляць па-французску некалі азначала быць чалавекам з свецкага кола. Тады вядомыя французскія філосафы-энцыклапедысты сваім аўтарытэтам аказвалі вялікі ўплыў на жыццё славянскага грамадства. Вывучэнне мовы прадугледжвала веданне звычайў, культуры краіны.

Што мы ведаем пра Францыю? У цэлым нямаю. Але хацелася б убачыць на свае вочы. Для здзяйснення такой мары для тых, хто вывучае французскую мову, прапанова ўдзел у розных адукацыйных праграмах, міжнародных праектах непасрэдна ў Беларусі.

Неабходную інфармацыю пра такую магчымасць можна знайсці ў даведніку "Я еду ў Францыю. 2000—2001", які выдадзены Нацыянальным цэнтрам універсітэцкай і школьнай кнігі. Для тых, хто хоча вучыцца за мяжой, даведнік дае практычныя парады ў асобным пераліку з указаннем старонкі, дзе можна знайсці адказ на любое пытанне, якое хвалюе нявпытнага вандруніка.

Усё пра Францыю можна даведацца, і не выязджаючы за межы Мінска. На трэцім паверсе бібліятэкі імя А. С. Пушкі-

на, што на вуліцы Гікала, ёсць франка-беларуская зала інфармацыі пра сучасную Францыю. Афіцыйнае адкрыццё гэтай залы адбылося ў 1996 годзе супрацоўнікамі пасольства Францыі ў Беларусі. За пяць год яна набыла заслужаны аўтарытэт у наведвальнікаў.

Да іх паслуг даведнікі, энцыклапедыі, спецыялізаваныя каталогі; інфармацыя пра ўсе навучальныя ўстановы і цэнтры адукацыі, пра сучаснае мастацтва. Прэса паступае ў залу замежнай літаратуры адзін раз на тыдзень, гэта сорак два перыя-

дычныя выданні. Тут можна атрымаць кансультацыю па пытаннях, звязаных з французскай мовай.

Сярод наведвальнікаў бібліятэкі шмат школьнікаў, якія прыходзяць сюды ў вольны ад вучобы час, каб падрыхтаваць даклад або выступленне, напісаць пісьмовую работу або пазнаёміцца з дадатковай літаратурай для далейшай адукацыі. Французскі "куток" прываблівае мноствам цікавых сустрэч.

Добра было б прачытаць усё на мове арыгінала і сказаць потым, што ты пабываў у далёкай і блізкай Францыі, якая становіцца тым бліжэй, чым больш мы пра яе даведаемся.

Дзяніс КЛИМКО.

MILEX-2001» (Пачатак на 1-й стар.)

БРАНЯ МОЦНАЯ...

ным рэжыме. Пры гэтым "Сталкер" мае хуткасць 95 кіламетраў у гадзіну і запас ходу без дазаправак да 1 000 кіламетраў.

Вельмі многа гледачоў збіралася каля прыгожага невялікага самалёціка СМ-1, сканструяванага на мінскім УП "Вамкон" пілотам вышэйшага класа Міхаілам Сцепанцовым, які змог сабраць у мініяцюрным лятальным апарце ўсе дасягненні сусветнай ваеннай і грамадзянскай авіяцыі. Гэты самалёт у стане праляцець 800 кіламетраў і ідэальна падыходзіць для балюцістай або проста няроўнай мясцовасці дзякуючы таму, што для разгону патрабуе ўсяго 80 метраў. Да таго ж СМ-1 унікальны з пункту гледжання бяспекі: ён можа ўзляцець з дапамогай аднаго вінта, калі раптам адкажа другі.

Пакуль што гэты двухмесны зручны самалёт існуе ў адзіным экзэмпляры, але ён, без сумнення, знойдзе спажыўцоў,

наведвальнікаў — як апранутых у ваенную форму, так і цывільных грамадзян? Перш за ўсё, "машына для сучаснага Шцірліца", як назвалі баявую разведвальна-дыверсійную машыну 2Т "Сталкер", распрацаваную мінскім прадпрыемствам "Мінатор-Сервіс". На сённяшні дзень гэтая высокаманаўраная хуткасная гусенічная баявая машына для вядзення глыбокай разведкі і дыверсійных аперацый не мае аналагаў у свеце. Прымяненне пры яе вытворчасці тэхналогіі "Стэлс" робіць яе цяжкаўлоўнай для варожых

У салоне прынялі ўдзел каля 100 экспанентаў з 17 краін: Беларусі, Расіі, Украіны, Польшчы, Славакіі, Італіі, Германіі і гэтак далей, якія прадставілі ўзоры па наступных накірунках: узбраенне і ваенная тэхніка, тэхнічныя сродкі і сістэмы забеспячэння войскаў, інфармацыйныя сістэмы і ахова інфармацыі, папулярныя амерыканскай службы і навування, барацьба з надзвычайнымі сітуацыямі. Паралельна з выставай праходзіў навуковы семінар "Высокія тэхналогіі абароннага комплексу".

Як нарадзілася ідэя правядзення такога мерапрыемства ў Беларусі? Справа ў тым, што абаронна-прамысловы комплекс нашай краіны заўсёды адрозніваўся высокім навукова-тэхнічным патэнцыялам, і нават пасля распаду СССР рэспубліка змагла захаваць прыярытэтнае месца ў оптыка-механічнай прамысловасці, радыёэлектроніцы, вытворчасці вялікагрузных шматвосных цягачоў і гэтак далей.

Пра тое, якое значэнне надавалася выставе, сведчыць той факт, што яе адкрываў віцэ-прэм'ер урада Валерый Кокараў.

Найбольш прадстаўнічыя дэлегацыі накіравалі Расія, Аб'яднаныя Арабскія Эміраты, Лівія, Паўночная Карэя. Што ж прыцягвала найбольшую ўвагу

радару, а перадача атрыманых даных на камандны пункт ажыццяўляецца ў аўтаматыч-

асабліва ў турызме, паляванні, сельскай гаспадарцы і сярод бізнесменаў.

Акрамя гэтага, вялікую ўвагу прыцягвалі штотдзённыя паказальныя выступленні службовых сабак кіналагічнага цэнтру Міністэрства абароны Беларусі, дэманстрацыя трэнажораў для кіравання танкамі вытворчасці прадпрыемства "140-вы завод".

Юрый ВАЛОШЫН.

НА ЗДЫМКАХ: выстава разгарнулася ў нацыянальным выставачным цэнтры "Белэкспа" (на 1-й стар.); сучасная баявая машына 2Т "Сталкер"; замежныя вайскоўцы ацэньваюць беларускую ваенную тэхніку; сучасны перасоўны ракетны комплекс.

Фота Яўгена КАЗЮЛІ і БелТА.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ (Пачатак на 1-й стар.)

РОВЕНШЧЫНА ЧАКАЕ ГАСЦЕЙ

Ёсць падстава меркаваць, што ў гэтай бітве прымаў удзел асобны рускі атрад, які суправаджаў пасланца Хмяльніцкаму царом Аляксеем Міхайлавічам у маі "гарматыя і хлебныя запасы".

У канцы бітвы важная роля належала палкоўніку Івану Богуну, чый образ вядомы і па фільму "Агнём і мячом". Богун узначаліў войска пасля таго, як Хмяльніцкага ўзялі ў палон яго саюзнікі — крымскія татары, якія беглі з поля бою. І наказны (часовы) гетман не даў загінуць сваёй арміі, хаця пры адступленні страты былі немалыя.

Цяпер на востраве Жураўліха, дзе размяшчаўся казацка-сялянскі табар, дзейнічае музей. У ім, дарэчы, можна ўбачыць рэліквіі, знойдзеныя пры археалагічных раскопках месца пераправы праз рэчку Пляшчэўку, якія 25 гадоў вяліся пад кіраўніцтвам доктара гістарычных навук Ігара Свешнікава. На востраве прыцягвае ўвагу Міхайлаўская царква XVII стагоддзя, дзе, па падданню, маліўся перад бітвай Багдан Хмяльніцкі, а таксама збудаваная на-

пярэдадні першай сусветнай вайны Георгіеўская царква, у падземным ярусе якой захоўваюцца сабраныя на месцы Берасцецкай бітвы астатні загінуўшых казакоў і паўстанцаў. Сюды вядзе падземны пераход з размешчанай паблізу Міхайлаўскай царквы.

Поле бітвы ўваходзіць у Дзяржаўны гісторыка-мемарыяльны запаведнік. Дзесьці год назад у дні памяці загінуўшых тут павяла каля паўміліёна чалавек. Але і ў звычайныя дні ў запаведніку шматлюдна.

Да вялікага наплыву людзей з усяго свету ў запаведніку рыхтуюцца і зараз.

Запрашаем прыняць удзел у мерапрыемствах ушанавання ўдзельнікаў бітвы пад Берасцецкай 1651 года.

Наш адрас: 35500, Украіна, Ровенская вобласць, г. Радзівілаў, вуліца Івана Франка, 11, раённы савет. 3 павагай

Анатоль ЦІМАШЭЙКА, старшыня Радзівілаўскага раённага савета Ровенскай вобласці.

ЗАХАВАЙ ТРАДЫЦЫЮ (Пачатак на 1-й стар.)

СЁМУХА

Згодна з народным календаром, абрадавы комплекс сёмухавых свят адзначаецца на працягу двух тыдняў. У суботу, перад Сёмухаю, спраўляюць летнія Дзяды: трэба сустрэцца з духамі продкаў, пачаставаць іх, выказаць ім сваю любоў і падзяку, бо ва ўяўленні беларусаў яны спрыяюць у земляробчых справах.

У Старадарожскім раёне ў вёсках вечарам перад Сёмухай імкнуцца ўкрасці ў якога гаспадары стары вулей. На свята яго спальваюць на выгане ці каля жытнёвага поля. Вакол агню водзяць карагоды, ладзяць гульні. Гэта тлумачыцца так: "Калі добры агонь, дык будучы пчолы радзіць і раіцца вельмі добра!"

Пастухі на Сёмуху рабілі вяночкі і вешалі на рогі каровам.

Моладзь на свята хадзіла ў лес віць вянікі і куміцца. Вянікі вілі з галінак бярозы, чаромхі, аэру, палыну і іншых раслін, што мелі культывае значэнне.

Для абраду кумавання звалі вяршыні дзвюх бярозак, цапаваліся і па парах ішлі ў вялікі карагод.

У панядзелак адзначалася Сяшэце Святога Духа. Сяляне неслі ў царкву пахучыя кветкі, асвятлялі іх і затым трымалі цэлы год за абразамі ў хаце. Кожны дзень тыдня нешта адбывалася.

З святочнымі днямі ў народзе былі звязаны некаторыя павер'і і забавы: да Сёмухі нельга было рабіць бярозавыя венікі, на працягу тыдня нельга гарадзіць плот ці рамантаваць барану. Ка-

тэгарычна забаранялася працаваць у першыя тры дні Сёмухі, а таксама купацца ў рацэ ці возеры.

Дзеўкі на Тройцу вянікі вілі, Ай на Купалле давалі. На сваю долечку гадалі: Калі ж ты, доля, шчаслівая, Цвіці, вяночык, як восілёчык. Калі ж ты, доля, нішчасная, Ссохні, вяночык, як сухарочык.

Вяночкі, карагоды, розныя рухі ў час танцаў (напрыклад, абходы адзін аднаго) сімвалізавалі магільныя кругі, што павінна было засцерагаць і заспакаіваць чалавека, яго сям'ю, гаспадарку ад розных прыродных стыхій, злых чараў ведзьмакоў і злых духаў.

Святочныя абрады і рытуалы значна дапаўняе, надае ім эстэтычнае і мастацкае аздабленне песеннай пазіі беларусаў. У яе мелодыі перадаецца багатая гама вобразаў і характараў прыроды, якая расквітнела, любові чалавека да яе.

Падрыхтаваў Мікола КОТАЎ.

Малюнік Вячаслава ПНАЦЕНКІ.

НАВІНЫ З АРХІВА

Якуб КОЛАС: «ХАЙ НІКОЛІ НЕ ВЯНЕ ВАША ХАРАСТВО»

У загалюку — словы слыннага Якуба Коласа, адрасаванья ў свой час Ніне Кулакоўскай. Дзесяткі гадоў яна, настаўніца, захоўвала 12 лістоў народнага паэта да яе. А пакідаючы гэты свет, перадала іх сваёй сяброўцы — Галіне Хаткевіч (Зяноўіч), колішняй настаўніцы і нядаўняй журналістцы. Дзякуючы дэюм гэтым дбайным, беражлівым жанчынам, за 45 гадоў, пакуль лісты ляжалі, не сцерлася і не паблякла ніводнае слова вялікага творцы. Напрыканцы мінулага года Г. Хаткевіч ажыццявіла патрэбную публікацыю. Так папоўнілася эпістлярная спадчына Якуба Коласа.

Багатую літаратурную спадчыну падараваў нашчадкам Якуб Колас, геніяльны стваральнік «Новай зямлі», «Сымона-музыкі», «Казак жыцця», мноства іншых каларытных твораў паэзіі і прозы, драматургіі і публіцыстыкі. Але, пэўна, не ўсе ведаюць, што такое эпістлярый народнага паэта Беларусі. А ён уражвае і колькасцю, і адрасатамі, і зместам. Хіба можа не ўражваць, скажам, тое, што ў зборы твораў, выдадзеным у Мінску больш як дваццаць гадоў таму, ліставанне Якуба Коласа займае ёмісты трынаццаты том і педзьве не палову чатырнаццатага! Унікальная з'ява. На працягу амаль паўстагоддзя (1908—1956) ён ліставаўся з пісьменнікамі, вучонамі, рэдактарамі газет і выдаўцамі, грамадскімі дзеячамі, настаўнікамі. У яго лістах пульсвае сэрца добрага, мудрага і прыгожа заклапочанага чалавека. Узрушвае той факт, што і ў апошні дзень свайго жыцця (13 жніўня 1956 года) знакаміты паэт пісаў два лісты — да С. Гарадзецкага і Я. Мазалькова.

Вялікая эпістлярная спадчына народнага песняра папоўнілася яшчэ дванаццаццю лістамі, якія творца на

схіле свайго жыцця адрасаваў настаўніцы Ніне Кулакоўскай, жонцы пісьменніка Аляксея Кулакоўскага, якія да нядаўняга часу былі невядомыя. 45 гадоў яны зберагаліся спачатку Нінай Кулакоўскай, а пасля — яе сяброўкаю, таксама настаўніцай, Галінай Хаткевіч (Зяноўіч). Яна прынесла іх разам з прадмоваю ў рэдакцыю часопіса «Попымя». Тут яны і абнародаваны (№ 11 за 2000 год).

Аўтарка прадмовы да згаданых лістоў з вялікай любоўю гаворыць пра Ніну Ульянаўну, праліваючы святло на сяброўства слыннага майстра мастацкага слова з ёю: «Жанчына спрадвеку трымала сям'ю. Так было, так ёсць і так будзе. І перад вачыма паэта быў жывы вобраз такой жанчыны, менавіта беларускай жанчыны-маці, беларускай Мадонны. Колас пасябраваў з сям'ёй Кулакоўскіх, прырос да іх душой... Пасля ў пісьмах ён скажа: «Я з ахвотай пабуду ў Вашай хаце, у коле Вашай сям'і... Вы скрашвалі і аздаблялі маё старэчае адзіноцтва ў Каралішчавічах... Покі жыць буду, буду ўспамінаць Вас».

Лісты Канстанціна Міхайлавіча да Ніны Ульянаўны сведчаць аб тым, што вялікі паэт заўсёды заставаўся самім сабой — улюбёным у жыццё, зачараваным красою, чуйным, далікатным, верным у сяброўстве, гранічна шчырым у чалавечых стасунках, удзячным за ўвагу. Такім ён застаўся і ў сваіх мастацкіх творах. Але не кожны чытач гэта заўважыць. У лістах жа рыцарскія якасці іх аўтара — на паверхні. Усе яны дыхаюць любоўю, увагай, ласкаю, высакароднасцю. Гэта адчуваецца адразу, нават у ягоных зваротах: «Дарагая...», «Мілая...», «Дарагая, мілая, незабытая...». У сёмым лісце Канстанцін Міхайлавіч

звяртаецца да Кулакоўскіх: «Дарагая Ніна Ульянаўна і Аляксеі!», у восьмым — да яе і чатырох багатыроў (мужа і трох сыноў. — В. Ж.), у дванаццатым (апошнім): «Дарагая Ніна Ульянаўна — увесь Ваш дом!» «Дзякую Вам за вестачку...» і «Не забывайце» — гэта таксама проміны яго сонечнага сэрца.

Ліставанне Якуба Коласа з Нінай Ульянаўнай сведчыць пра цёплыя чалавечыя ўзаемныя з сям'ёй Кулакоўскіх. Асабліва ў гэтым сэнсе вылучаецца сёмае пісьмо, у якім Канстанцін Міхайлавіч хвалюецца за здароўе Аляксея, раіць цёплым пясочкам плячыць яму нагу («У зямлі ёсць многа цалейнай сілы...»), заадно распавядае, як некалі такім жа простым чынам выпечыў Марыю Дзмітрыеўну, жонку. «Усяго Вам самага добрага-добрага. Аляксею жадаю хутчэй ачуныць. «Багатыроў» моцна цалую. Бывайце здаровенькія. Ваш Якуб Колас», — піша ён напрыканцы ліста.

Але асабліва цёплыя ў яго адносіны да жанчыны, якой адкрыта расказвае пра жыццё-быццё, у тым ліку і пра тое, што: «Адзіна я, Ніначка, нідзе не бываю, адвек ад людзей, баюся, што зусім здзічу», пра розныя клопаты, у тым ліку і такія: «...мяне закідаюць пісьмамі. Няма таго дня, каб хто-небудзь не напросіў грошай або якой іншай дапамогі», пра стан здароўя, у тым ліку і пра такі: «Лёгка знасіліся. Гэтае захворванне ўжо 25-е, пачынаючы з 1946 г.» Ён выказвае ўвесь час павагу і любоў да яе. На развітанне ў пісьмах знаходзіць простыя і шчырыя словы: «З вялікаю да Вас пашанаю», «Глыбока паважаючы Вас...»

Самы прычыны і вобразны, пэўна, першы ліст, у якім гаворыцца, што яна скрашвала і аздабляла яго «старэчае адзіноцтва...», бо ўяўляецца яму як «Ясны Усход». Як працяг гэтага прызнання і яго вяршыня — словы, што ўвечнаюць другі ліст: «Няхай ніколі не вяне Ваша хараство».

Васіль ЖУКОВІЧ, супрацоўнік часопіса «Попымя».

СПАДЧЫНА

«Я З ВЕЧНА ВАНДРОЎНЫХ»

Язэп Драздовіч — беларускі жывапісец, графік, скульптар, збіральнік фальклору, археолаг і пісьменнік.

Вялікая колькасць малюнкаў, акварэлей, размаляваных дываноў, створаных Я. Драздовічам у час шматлікіх вандровак па Беларусі, знаёмяць з пейзажамі, драўляным дойлідствам, народным касцюмам, з тыпамі сялян і жыхароў беларускіх мястэчак Віленшчыны, Гродзеншчыны, Заходняга Палесся, Дзясеншчыны пачатку ХХ стагоддзя.

Шматграннасць таленту Язэпа Драздовіча дае магчымасць паразважаць пра высокую духоўнасць чалавека, які любіў і людзей вучыў любіць і паважаць род-

ную зямлю, яе культуру і самабытнасць, вучыў бацьчыць у паўсядзённым прыгажосць. НА ЗДЫМКА работ Я. Драздовіча заўсёды

ЗАХАВАЙ ТРАДЫЦЫЮ

— Ларыса Мікалаеўна! Як вы наблізіліся да фальклору?

— У дзяцінстве музыкай свядома не займалася, хоць бацька спрабаваў вучыць мяне ігры на баяне, запісаў і ў музычную школу па класу віяланчэлі. Але ўсё было марным.

Я вучылася ў тэатральным інстытуце (цяпер гэта Акадэмія мастацтваў), збіралася быць драматычнай актрысай, як мая цётка — заслужаная артыстка Беларусі Ганна Рыжкова. Пасля заканчэння інстытута працавала ў Ленінградскай вобласці, куды аднойчы на семінар культурна-работніцкай прыехаў Ігар Маціеўскі, вядомы фалькларыст з Санкт-Пецярбурга. Ён так палымяна выступіў! Восць з таго часу і збіраю фальклор.

— Колькі існуе ансамбль «Калыханка», які ўзросць яго ўдзельнікаў?

— Узорны дзіцячы ансамбль «Калыханка» існуе больш за 12 гадоў, удзельнічаюць у ім дзеці ад 6 да 15 гадоў. Яны ўтвараюць невялікія ўзроставыя групы і займаюцца асобна. Яшчэ не даводзілася мне працаваць з дзецьмі да 6 гадоў, але хочацца паспрабаваць. Мы вучымся менавіта тым, што з самага пачатку імкнемся да чысціні спеваў. І на такое якаснае распаўсюенне дзяцей я адводжу пяць год, таму хацелася б пачаць гэты складаны працэс раней.

— Дзе выступае ваш калектыў?

— Мы шмат ездзім па Беларусі, некалькі разоў выступалі ў Санкт-Пецярбургу, Маскве, Геленджыку, ездзілі на фестывалі ў Польшчу, Германію. Даводзілася ўдзельні-

«КАЛЫХАНКА» З МІХАНАВІЧ

У Беларусі існуе шмат навучальных устаноў, якія займаюцца мастацкай, у прыватнасці, музычнай адукацыяй дзяцей, дзейнічаюць і школы, дзе выхаванцы знаёмяцца з народнай творчасцю, пераймаюць традыцыйны стыль і манеру спеваў, спрабуюць узнавіць пэўныя абрады і звычкі. Цікава і вельмі плённа працуе ў гэтым напрамку Ларыса РЫЖКОВА і яе фальк-

лорны ансамбль «Калыханка» ў Міханавічах, што пад Мінскам. Ларыса Мікалаеўна разам са сваімі выхаванцамі спрабуе далікатна і вельмі асцярожна далучыцца да старажытнага народнага пласта, прывіць слухачам павагу да творчасці беларусаў. Пра яе прафесійнае крэда, погляд на фальклор і была наша гутарка.

чаць у такіх фальклорных святах, як міжнародныя фестывалі «Покуць», «Берагіня», «Жыцень», міжнародны фестываль фальклору ў Пінску, фестываль калыханак у Кракаве «Страчаная музыка», рэспубліканскія фестывалі «Сымон-музыка», «Дажынікі», «Беларусь — мая песня» ды іншыя.

— Якія выступленні запомніліся больш за ўсё?

— У першую чаргу — вялікі канцэрт у Пецярбургу, у Інстытуце мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору, у цудоўнай зялёнай зале, з сапраўднай афішай. Для нас, пачаткоўцаў, гэта было незабыўна! У 1999 годзе мы ездзілі на фестываль «Берагіня» ў пасёлку Акцябрскі Гомельскай вобласці. Там цікава было не толькі працаваць і выступаць, але і сустракацца з іншымі артыстамі. Уразлівы выступленні на фестывалі «Страчаная музыка» ў Польшчы, а таксама канцэрты з расійскімі рок-зоркамі, калі ў нашых дзяцей нават бралі аўтографы.

— Ці здаралася «Калыханцы» спяваць са сталымі аматарамі фальклору?

— Так, мы тройчы наведаліся ў сяло Ананьчыцы Салігорскага раёна, жылі там па тыдню, пераймалі манеру спеваў, рэпертуар. З выканаўцамі гэтага сяла мы ездзілі ў Польшчу і Харкаў на фальклорныя фестывалі, у нас быў час паспяваць

разам, патанцаваць... З вёскі Хачэнь Жыткавіцкага раёна прывезлі шмат гульніў і песень.

— Атрымліваецца, што ў рэпертуары вы не абмяжоўваецеся толькі спадчынай са свайго мясцовасці?

— Наш раён — зона Мінска, тут амаль нічога не захавалася, мы запісалі ўсё, што магчыма, і спяваем гэтыя песні.

Увогуле, мы спяваем усё, на кожны матэрыял прагна «кідаем» ся, вучым цэлым блокам (усе ўзросты, усё песні). На кожнае свята створаны вялікі рэпертуар, які выконваецца дакладна ў свой час.

— Як дзеці засвойваюць новае?

— Толькі на слых, толькі з гола-су, нотаў мы нават не карыстаемся. Мы не падзяляем песню на складнікі, не выпучаем галасы. Пасля ўпэўненага валодання аднагалоссе слых разумее і ўзнаўляе двухгалоссе, потым — трохгалоссе, а пасля я іх не абмяжоўваю: яны самастойна далучаюць галасы да напева. Калі гэта атрымліваецца прыгожа і не скажае логіку народных спеваў — я не спрачаюся, бо гэта ўжо імправізацыя, якая не замацавана, не распісана на партыі, спеваў цякуць, як рака, і ніколі не бываюць аднолькавымі. Мысленне цэлым творам і здольнасць да імправізацыі — гэта перавага менавіта ненотнай адукацыі.

— Хто падтрымлівае ансамбль?

— З першага верасня 2000 года мы сталі Міханавіцкім Домам фальклору — гэта дзяржаўная ўстанова, нам стварылі ўмовы для самастойнай работы. Калі плануецца якасна небудзь паездка, ёсць выклік, набылі выпадкаў, каб нам адмовілі ў транспарце, набыцці неабходнага. Усе пытанні вырашаюцца. Нам прапанавалі асобнае памяшканне.

— Як вы падзяеце фальклорны матэрыял на сцэне?

— Мы імкнемся стварыць максімальна натуральнае асяроддзе, робім спектакляў, спрабуем кампактаваць з гледжачым, расказваем пра сябе. Мне хочацца знішчыць звыклую ўжо зухаватасць кампаній і шматлікіх самадзейных ансамбляў.

— Дарэчы, у Барысаўскім раёне нуну цікавы танцавальны калектыў, якім працуе М. Козенка.

— Ці змяняецца напрамак работы вашага ансамбля, калі чытка выхаванцаў пакідае яго?

— Мы не стаім на адным месцы, кожны год захапляем нечым новым. Займаліся тэатрам, засвойвалі царкоўныя спеваў, з віяланчэляў там Алегам Алоўнікавым і выканалі «Купальскую сюіту», выпадае магчымасць з кім-небудзь працаваць — з задавальненнем выкарыстоўваем гэта.

— Асабіста вы спяваеце разам з «Калыханкай»?

пэры і баённасці работы аўдэды прыцягваюць увагу; "Сяло Пінкавічы", 1926 год (з альбома "Піншчына"); маляваў дыван "Пейзаж з замкам", 1939 год. БелТА.

— Малодшых я распяваю, а вось са старэйшымі дзяўчынкамі маўчу, бо спяваюць яны нашмат лепей.
Ці робіце апрацоўкі песень!
 — Паступова падыходзім да гэтага. Напрыклад, са старэйшымі дзяўчынкамі запісалі 12 песень на радыё — гэта ўжо іх апрацоўка, але не ў сэнсе змянення, а ў сэнсе ўзбагачэння. Дзеці бяруць аднагалосныя і напеў і робяць з яго цудоўную песню.
У якіх уборах выступае "Калыханка"?
 — Першыя касцюмы мы набылі ў Касцюковіцкім раёне Магілёўскай вобласці, яны былі зусім старэнькія. Потым самі пашылі новыя, пакаінуюшы тыя ж арнаменты.
Вы супрацоўнічаеце з фалькларыстамі!
 — Пастаянна дапамагаюць нам парадамі, матэрыяламі Тамара Варфаламеева, Галіна Барташэвіч, Валяціна Таўлай і наш добры сябра Ігар Маціеўскі. Менавіта дзякуючы яму адбыліся ўсе паездкі: у Пецярбург, Харкаў, Польшчу.
На вашу думку, ці засталася ў сучасным жыцці месца для традыцыйных песень? Ці магчыма натуральная пераемнасць традыцыі не ў межах даследавання!
 — Тут праблема не ў бабульках. Трэба, каб моладзь сама пажадала пераняць песенную культуру. Калі нам захацелася паглыбіцца ў дасканалую традыцыю народных спеваў, мы не думалі, атрымаецца ці не, мы проста спявалі. Дзеці захапіліся і з вялікім задавальненнем спяваюць народныя песні. Нельга сказаць, што нашы выхаванцы нейкія спецыфічныя, яны звычайныя сучасныя дзеці. У нас у Міханавічах фальклор прэстыжны. Думаю, на гэткава будучы гучаць песні, і дзецям яны будуць спяваць таксама.
 Гутарыла Яўгенія МАЦКЕВІЧ.
НА ЗДЫМКУ: Ларыса РЫЖКОВА і яе выхаванцы.

СЯРЭДНЯЕ ПАКАЛЕННЕ

АД АЎТАРА. Напрыканцы драматычнага XX стагоддзя, азіраючыся назад і пэўным чынам падсумоўваючы плён сваёй творчай працы, мне хацелася стварыць нейкую шматмерную сферу, бяспечную прастору, востраў кішталту міфалагічнага славянскага Буяна і насыліць яго вобразамі людзей, якіх я люблю, з якімі сутыкалася ў жыцці, мела творчыя гутаркі, з некаторымі — у думках: урававаць — дзеля жыцця ў новым XXI стагоддзі. Так паўстала ідэя кнігі "Зялёныя воі і іх прыгажуні".
 Абстрагуючыся, можна сказаць, што "зеленавокія воі і іх прыгажуні" — гэта моцныя зялёныя парасткі радкоў вечна прыгожай руці жыцця, прычым у самых розных яе прасторавых праявах.

Людка СІЛЬНОВА.

ЗЕЛЕНАВОКІЯ ВОІ І ІХ ПРЫГАЖУНІ

Леаніду Дранько-Майсюку

Зеленавокія воі, склаўшы свае празрыстыя крылы і прыціснуўшы іх да рунаў стагоддзяў і сноў ("Там блукаюць прывіды! Страшна мне! Абярніся, мой мілы!.."), Непрыкметнымі ходзяць па вуліцах гарадоў. О, вясёлыя воі! Кахаюць іх там прыгажуні, Як сатканьня з тонкіх матэрыяў — з туману, дажджу і святла. І чакаюць штодня, срэбны вецер нясе іх карункі Над палямі, па лесе, па куточках людскога жытла...

"На агонь паляціце, але станьце ільдом", — пішуць руны. — Будзе звонкі крышталёвы ваш ў фундаменце Тайны ляжаць..."
 Зеленавокія воі і вечныя іх прыгажуні, Як абняўшыся моцна, у ружы нявыраслай спяць.

ДЗВЕРЫ

Алесь Рязанаву

Ледзь крану — і павольна, марудна Паплывуць і расчыняцца дзверы... Адкуль у мяне да цябе, любі, Столькі даверу!
 Падарыў ты мне царскую апранаху — Жыць без страху!..
 А за тымі дзвярыма вялікімі — Зыбі свет, калыханне і лікі.
 А за тымі варотамі царскімі — Блізкай будучыні ўладарства.
 ...Азірнуся. Няўмольна, марудна Паплывуць і зачыняцца дзверы.

ВУЧАНЬ ЧАРАЎНІКА

Адаму Глобусу

Я крутану кардонны глобус — І ўсё агорне пах ядлоўцу... Сьшліся вечнасць і імгненне У час дзівоўскага кручэння.
 І замільгалі у прасторы Краіны, рэкі, моры, горы. І ўсё яны вышэй, вышэй, Усё натуральней для вачэй!..

ЛІТОЎСКІЯ АРАБЕСКІ

Сяргею Дубайцу

...І дуб, што ўзяў ў жонкі Сон, Якой краінай трызіць ён! І звонка б'юцца жалуды Аб мёрзлую зямлю жады. Чык-чыкчык! Чык-чыкчык! Чык-чыкчык! Чык!..
 Ляціць, разгагнаўшыся, чорны цягнік.
 Чорны цягнік — па рэйках, нікому Ніколі не бачаных і неведаных І дзе яго шлях далейшы праяжа — Ніхто не ведае, ніхто не скажа.
 Як наш лясок перарэжа ці ніву Надвое — не думае толькі шчаслівы.

ПАЙДУ ШУКАЦЬ МАЮ ЛІТВУ

Уздоўж нябёс, па харавасту Апалых зорак, што з Зямлі Павевы ветру намялі...

ДАМОК У ЛЕСЕ

Алесь Бембелю

Толькі бадзяга смутны Увойдзе у гэты дом. Ніякіх групавых экскурсій, З калодзежа піцца нагбом!
 Толькі бадзяга смутны Толькі стомлены дух... Прыляжа на ложках з рутаў, — І спыніцца вечны рух.

ТРИ КОЛЕРЫ

Адаму Глобусу і Анатолю Сысу

Дзень і ноч паўтараю ўтрапёна: Жоўты, сіні, чырвоны.
 Гэта колеры нашых імёнаў — Жоўты, сіні, чырвоны.
 Гэта колеры нашых сцяжынак, Па якіх, быццам дзеці, бяжым мы.
 А змяшаем іх, вышай названых, — Будзе колер зямлі ўзаранай.

ЛЮБОЎ

Любові Турбіной

Яна адсутнаю была, Але — у сутнасці інакшай — Нас абдымала і вяла Настаўніцай, сястрою нашай.
 І на высокае гары, Дзе нам вятры студзілі скроні, Свае адвечныя дары Паднесла ў сонечных далонях.
 Нам расказала пра святло, Духоўны свет фізічнай тайны. І ўсё прасякнута было Яе спагадай незвычайнай.
 Кармілі дзеці галубоў На слонімскай ахоўнай плошчы... Надзея, Вера і Любоў, А з іх галоўная — апошняя.

ЧЫТАЮЧЫ "ЗНІЧ КРЫЖОВЫХ ДАРОГ"

Антаніне Хатэнка

Жыццё, ты поўнае паэзіі — Раптоўнай, бабчынай, гарэзлівай!

БІАГРАФІЧНАЯ ДАВЕДКА ПРА АДРАСАТАЎ ПРЫСВЯЧЭННЯЎ

* **Адамовіч Алесь** (1927—1994) — беларускі пісьменнік, празаік, літаратуразнавец, крытык. Аўтар дакументальнай кнігі "Я з вогненнай вёскі..." (у сааўтарстве з Я. Брылём і У. Калеснікам), дылогі "Партызаны", манаграфія "Беларускі раман", "Здалёк і зблізку", кнігі "Выберы — жыццё", "Апакаліпсіс па графіку", аповесці "Апошняя пастараль".
 * **Баравікова Раіса** (1947) — беларуская паэтка, празаік і драматург. У сярэдзіне 1980-х гадоў вяла маладзёжнае літаб'яднанне "Крыніцы" пры газеце "Чырвоная змена". Аўтарка кнігі "Рамонкавы бераг", "Адгукніся голасам жалейкі", "Люстэрка для самотнай", "Пад небам першага спаткання" і іншых.
 * **Барысевіч Юрась** (1966) — беларускі культуролаг, аўтар кнігі "Цела і тэкст".
 * **Бембель Алесь** (Зьніч; 1939) — беларускі паэт, філосаф, вучоны, музыкант, аўтар паэтычных кніг "Рэха малітвы" і "Саната ростані". Зараз паслушнік манастыра ў Жыровічах.
 * **Глобус Адам** (1958) — беларускі паэт, празаік, кнігавыдавец. Аўтар кнігі "Парк", "Адзінота на стадыёне", "Дамавікамерон", "Толькі не гавары маёй маме", "Койданава" і іншых.
 * **Дранько-Майсюк Леанід** (1957) — беларускі паэт, аўтар кнігі "Вандроўнік", "Тут", "Акропаль", "Стомленасць Парыжам" і іншых.
 * **Дубавец Сяргей** (1959) — беларускі журналіст, празаік, крытык. Галоўны рэдактар газеты "Наша ніва". Аўтар кнігі "Практыкаванні", "Дзёнік прыватнага чалавека".
 * **Някляеў Уладзімір** (1946) — беларускі паэт. Аўтар зборнікаў "Адкрыццё", "Вынаходцы вятроў", "Знак аховы", "Прошча" і іншых. У пачатку 1980-х гадоў працаваў літкансультантам у газеце "Знамя юности".
 * **Разанаў Алесь** (1947) — беларускі паэт, аўтар паэтычных зборнікаў "Каардынаты быцця", "Вастрыё стралы", "У горадзе валадарыць Рагвалод", "Паляванне ў райскай даліне" і іншых.
 * **Сыс Анатоля** (1959) — беларускі паэт, аўтар кнігі "Агмень" і "Пан лес".
 * **Турбіна Любоў** (1942) — рускамоўная паэтка, аўтарка кнігі "Сны-гарады", "Горад любові", "Чатыры партрэты" і іншых.
 * **Хатэнка Антаніна** (1956) — беларуская паэтка, фалькларыстка, аўтарка кнігі "Зніч крыжовых дарог".

Як быццам жылу перарэзали — Цячэ й цячэ ў наш свет паэзія...

МАНАЛОГ РЫБІНЫ

Уладзіміру Някляеву

Адпусці мяне ў воды празрыстыя, Малады шэравокі рыбак, Дзе стракозы, дзе вольты вячыстыя,
 Дзе чакае мяне мой шчупак!

Ён пад голлем старога алешніку Скаламуціць ваду ў журбе... Адпусці мяне ў воды нягрэшныя, Я не стану сяброўкай табе.

Замалая, нямая, халодная, Ну нашто я табе — акрамя Як вячэра ў часіну галодную? І забудзеш маё ты імя...

Вось і вочы табе я запырскала. Ці то слёзы! Не ўцяплю ніяк... Адпусці мяне ў воды празрыстыя, Малады спалатнелы рыбак!

Адаму Глобусу і Анатолю Сысу

Мазгі, адпачніце хвілінку!.. Нас трое. Тры знакі прыпынку, Тры таленты мы паэтычных: Шматкроп'е, Пытальнік і Клічнік.

Мы быццам трохкутнік класічны — Любоўны, адвечны, трагічны! Тры таленты мы паэтычных: Шматкроп'е, Пытальнік і Клічнік.

Тры ролі ў спектаклі сталічным. Тры маскі пачуццяў лірычных... Тры таленты мы паэтычных: Шматкроп'е, Пытальнік і Клічнік.

Анатолю Сысу

Чакала ад яго спагады і забавення, Гарачага агню язычніцкіх замоў, А выйшла толькі ўсё як непаразуменне, І не злучылі нас Каханне і Любоў.

Ён сёння — чорны птах, за ім палююць дзеці. Вялікі чорны птах з параненым крылом. Балюча мне чытаць хоць у якой газеце Яго шляхетны верш, пашкоджаны агнём.

ЧАРАЎНІЦА

Раісе Баравіковай

"Кватэра, дзе мерка зялёнага цюлю На вокнах гасцінай навекі застыла... Няўжо я нікога адсюль не ўратую!
 Няўжо я сваё чараўніцтва забыла!"
 І лёгка прайшла праз аконныя дзіркі, Бязважка ступіла на ворс дывановы.
 Абрала дзіця — і захутала ў пыльнік, Змяніўшы дыван на дзірван і дубровы...

І з гэтай пары маё сэрца блукае, Дзе пахне чабор, дзе зязюля кукуе. Гукае — і ўсё чараўніцу шукае...

ЧАС НУЛЬ

Чайцы на імені Джонатан Лівінгстон — Алесь Рязанаву

Я ніхто, мяне няма. Блізкія па звычцы бачаць. Учарашніх апранах Рэшткі між людзей маячаць.

Я ніхто, мяне няма. Я пачула зорак зовы, Шоргат блізкага крыла, Дзёрзкі ўскрык невypadковы.

О, бывай, мая радня, Мае людцы дарагія! Бо смаротная гульня — Удасканальвання стыхія!

І не ведаю сама, Што адбудзецца са мною. Звон далёкага звана Паміж небам і зямлёю...

ДУДАЧКА

Юрасю Барысевічу

Тваё імя да дудачкі падобнае: Простае, вузкае. Да вуснаў паднясу яго я, Падзьму — і музыка!..

Тваё імя ляціць галубкаю Да падваконня, Раскрыўшы белы веер гукаў: Даверу момант...

Тваё імя! Стовакі і сталапы Магутны звер Нябачныя прасторы-краты Сціскае, рве!!!

Тваё імя — лясное рэха: хуткае І не далёкае. Сквозь ноч яго шапчу ціхутка я — І чую водгукі.

СЛОВА

Алесь Адамовічу

Не спачатку — ў канцы было Слова, Было Слова над рован.

Няўжо ўсё чалавецтва — на дрывы, Каб шугала да скопішчаў зоркавых!

Як зацягвае ў дзірыну чорную Усю нашу гісторыю!

І злавеснай касмічнай вароны Карк над каркам шалёны...

Алесь Рязанаву

"Ты маленькая", — кажа Ён. "Ты вялікая", — кажа Свет.

"А, ты там-та і там-та..." — рассяяна гавора Ён. "Ты заўсёды ў цэнтры", — запэўнівае мяне Свет.

"Ты — нешта..." — недагаворвае Ён. І спяшаецца. Ён заўсёды спяшаецца!

"Ты — усё", — уліваецца ў мяне Свет і поўнасцю ўмяшчаецца ў межы майго цела. Прыслухоўваюся: недзе там і Ён. Маё вечнае неразумнае дзіця...

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

ЭСТОНІЯ

ДНІ КУЛЬТУРЫ
БЕЛАРУСІ
Ў НАРВЕ

Беларускае нацыянальна-культурнае таварыства «Сябры» працуе са снежня 1999 года. У першы год свайго існавання «Сябры» правялі два гарадскія святы для прапаганды беларускай культуры. Гэта «Вянок дружбы» сумесна з эстонскім таварыствам і свята ў гонар знакамітага земляка Францішка Скарыны.

У красавіку 2001 года «Сябры» вырашылі правядзе манстраваць наравіцкім разнастайнасць і багацце беларускай культуры. Для гэтага было вырашана правесці Дні беларускай культуры ў Нарве.

8 красавіка ў Нарвскім каму адбылося адкрыццё Дзён, дзе прысутнічалі віцэ-консул Рэспублікі Беларусь у Эстоніі Віктар Саўчук і аташэ Аляксандр Суворав. Там жа з 8 па 27 красавіка працавала выстава работ нашай зямлячкі, жыхаркі горада Йыхві, старшыні беларускага таварыства «БЭЗ» Маргарыты Аструмавай. Яе выставы бачылі ў Германіі, Фінляндыі, Расіі і іншых краінах.

З 23 па 27 красавіка ва ўтульным кафе музычнай школы прайшоў Тыздзень беларускай кухні. Гаспадыня — беларуска Марыя Ларэнс частавала гасцей нацыянальнымі стравамі, у асноўным з бульбы. А хто не змог наведаць кафе і пакаштаваць гатовыя стравы, мог на старонках нарвскіх газет выбраць іх рэцэпт.

На нарвскім канале «Радзіе-4» была праведзена віктарына на веданне гісторыі Беларусі. Тры пераможцы атрымалі прызы — вырабы з саломкі, выкананыя беларусам Вадзімам Саладухіным.

28 красавіка ў Нарвскім культурным цэнтры адбыўся вялікі канцэрт. З прывітаннем і ўдзячнасцю ў адрас арганізатараў Дзён выступілі прадстаўнікі Генеральнага консульства РБ. У канцэрте прынялі ўдзел госці з

Радзімы — аўтар і выканаўца песень Алена Прахіна з Мінска, а таксама васьмігадовая Ірачка Кулагіна з Лепеля. Прыемна адзначыць, што менавіта ў гэтыя дні ў Нарве праводзіўся міжнародны танцавальны фестываль, на які і прыехалі лепельскія «Зачаравашкі». Нарвіцянне ўжо не першы раз бачылі іх.

Акрамя гасцей з Беларусі, вялікую песенную праграму падаравалі слухачам дзяўчаты фальклорнай групы «Алеся» з Таліна.

З музычнымі падарункамі прыйшлі прадстаўнікі іншых нарвскіх нацыянальных таварыстваў. Канешне, самі гаспадары свята, «Сябры» і таварыства «БЭЗ» (г. Йыхві) падаравалі гледачам шмат беларускіх песень і вершаў. Не абмінулі і трагічную дату — 15-годдзе чарнобыльскай катастрофы: запаленая свечка, маўчанне — даніна памяці.

На вечарыне былі і віктарына на веданне беларускай мовы (для нас, хто выехаў з Беларусі больш за 20 гадоў назад, гэта даволі складанае выпрабаванне), і беларускія гульні, танцы...

Калі меркаваць па водгуках гледачоў, Дні беларускай культуры ўдаліся. Пра гэта сведчылі поўныя залы гледачоў, усмешкі і добрыя словы нам, «Сябрам».

Аляксандр ПАРЦЯНКА,
старшыня нарвскага
беларускага таварыства
«Сябры».

ІТАЛІЯ

Дарагія мае, прабачце, што не змагла павіншаваць вас з Днём Перамогі (была хворая на грып). Але, як кажуць, лепш пазней, чым ніколі, таму прыміце мае шчырыя віншаванні.

У нас тут у гэтым годзе вясны няма: увесь час ідуць моцныя дажджы. Вось мы, старыя, і хварэем у такое надвор'е.

Вялікі дзякуй за газету, атрымала 15-ты нумар «Голас Радзімы». У нядзелю паказала зяцю, бо ён не верыў, што вы не забываеце пра мяне.

З вялікім прывітаннем заўсёды ваша

Леанарда МАЛЕЕВА.
Мілан.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

— Галіна Гаўрылаўна, на пачатку размовы раскажыце, калі ласка, каму належыць ідэя стварыць даведнік, калі яна ўзнікла!

— Ідэя ўзнікла яшчэ ў першай палове 90-х гадоў, калі з'явілася магчымасць працаваць у архівах. Абмеркаванне ж будучай кнігі, стварэнне першага калектыву адбылося падчас работы І з'езда беларусаў свету ў ліпені 1993 года. Менавіта тады па ініцыятыве розных устаноў — Нацыянальна-асветнага цэнтру імя Ф. Скарыны, Інстытута гісторыі, Беларускай энцыклапедыі імя П. Броўкі — былі запрошаны навукоўцы беларускіх суполак за мяжою, тады і адбылося абмеркаванне гэтага даведніка. Меркавалася, што ён ахопіць усё замежжа — і постсавецкай прасторы, і заходняй.

Але высветлілася, што ў нас яшчэ ёсць шмат прагалаў, трэба многа яшчэ працаваць, бо на пачатку 90-х гадоў тэма айчыннага замежжа толькі распрацоўвалася, — найперш, зразумела ж, у Нацыянальным цэнтры пад кіраўніцтвам Адама Мальдзіса і ў Інстытуце гісторыі (супрацоўнікамі спецыяльнага аддзела нацыянальных і міжнародных адносін).

Потым здарылася так, што грошы пад даведнік ніхто не даваў і мы працавалі, як кажуць, на грамадскіх пачатках. Хаця ў Інстытуце гісторыі асобныя, найбольш важкія тэмы распрацоўваліся на панавай аснове — напрыклад, нарысы гісторыі беларускай эміграцыі, зборнікі дакументаў... У 1997 годзе, пасля таго як праблемамі дзяспары пачаў займацца Дзяржаўны камітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасцей, з'явілася фінансаванне і ўзнікла ідэя, што павінна быць два выпускі кнігі: пра беларусаў, якія жывуць у памежных краінах і ў далёкім замежжы...

І вось першы выпуск пабачыў свет. Працуючы над ім, мы зыходзілі ў асноўным з таго, што, з аднаго боку, у былых саюзных дзяржавах жывуць перасяленцы савецкіх часоў, а з другога — тыя з беларусаў, хто ў выніку розных пераделаў нашай краіны ў XIX — XX стагоддзях апынуўся ў іншых дзяржавах. Увогуле зроблена вялікая справа: нам удалося вярнуць у Беларускую гісторыю, спадчыну нашага народа значную яе частку. Як сведчыць вывучэнне беларускай дзяспары, у XIX — XX стагоддзях адшостай да чацвёртай часткі нашых суайчынікаў жыло за межамі бацькаўшчыны. І вось гэтая частка беларусаў, з'яўляючыся натуральным працягам нашага народа ў эміграцыі, была з гісторыі выкраслена. Пра яе ні ў адным падручніку, ні ў самых буйных манаграфіях, ні нават у шматтомных выданнях па гісторыі Беларусі нічога няма. І толькі цяпер гэты прабел пачынае запаўняцца. Цікава ж наш даведнік тым, што пачынаецца з шэрагу агульных артыкулаў, якія

даюць даволі аб'ёмную карціну беларускага замежжа: «Эміграцыя» (па розных перыядах — ад самага ранняга да другой сусветнай вайны), «Беларуская дзяспара», «Рэміграцыя», «Дэпартацыя», «Бежанцы»...

— І гэтых артыкулаў даволі шмат!

— Так. Але яны даюць не толькі тыя дэфініцыі, якія дапамагаюць зразумець, як складвалася дзяспара ў замежжы, але і ўяўленні па краінах. У артыкулах аналізуецца гісторыя ўтварэння дзяспары (калі магчыма гэта прасачыць), даюцца асноўныя падзеі, арганізацыі, установы — у асноўным апошняга XX стагоддзя, хаця па некаторых падзеях мы паглыбляліся ў больш ранні перыяд. Таксама падаецца ўся перыёдыка, кнігавыдавецтва нашых суполак. І што, на мой погляд, самае цікавае: мы паказваем дзяспару праз асоб, якія робяць гэтую вялікую справу — захоўваюць беларускасць у замежжы.

Па аб'ёмах артыкулы розныя, усё тут залежыць ад гісторыі той ці іншай дзяспары. Пра беларусаў Казахстана, Арменіі, Украіны — невялікія. Больш багатая гісторыя, скажам, у нашых суайчынікаў, што жывуць у Латвіі, Літве. А самы вялікі артыкул — пра беларусаў Расіі, бо там самая вялікая дзяспара ў свеце, а таму самы працяглы, відаць, вопыт адаптацыі ў іншым грамадстве.

— У кнізе расказваецца толькі пра жывых асоб!

— Не абавязкова. Але ў асноўным пра людзей XX стагоддзя. Напрыклад, Азарэвіч Дзімітрый: 1848—1912, юрыст, гісторык рымскага права, прафесар. Ён нарадзіўся ў Магілёўскай губерні, большая частка яго жыцця прайшла ў Пецярбургу, дзе і ўнёс пэўны ўклад у юрыспрудэнцыю...

Словам, у кнізе сабрана ўсё, што можна было знайсці на той час. Прычым, пісалі артыкулы не толькі навукоўцы (гісторыкі, філолагі, журналісты) Беларусі, але і прадстаўнікі дзяспар. Тая ж Вольга Гапоненка — займаецца гісторыяй навуцы — даследуе жыццё перш за ўсё тых беларускіх вучоных, якія аселі на постсавецкай прасторы.

— Калі ласка, крыху падрабязней пра тое, як збіраўся матэрыял. Якімі прычынамі (ці то крытэрыямі) карысталіся складальнікі кнігі!

— Калі Дзяржкамітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасцей Беларусі выдаткаваў грошы (дарэчы, вялікі яму дзякуй за тое, што дапамог, зразумеў карысць гэтай справы), быў створаны творчы калектыв, абмеркаваны асноўныя прыцыпы, па якіх адбіраць матэрыял. Вырашылі браць у асноўным

Выйшла першая частка даведніка «Хто ёсць хто сярод беларусаў свету?». Галіна СЯРГЕЕВА, старшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН РБ, кандыдат гістарычных навук, адна з рупліўцаў, якія стаялі ля вытокаў выдання гэтага энцыклапедычнага даведніка.

«ХТО ЁСЦЬ ХТО»

XIX — XX стагоддзі. Чаму? Таму што мы засяроджваліся ў першую чаргу на сённяшнім часе, каб паказаць цяперашні стан беларускай дзяспары. Тым больш, што мінулы век стаў векам эміграцыі беларусаў: на рубяжы XIX — XX стагоддзя пачалася першая масавая хваля зыходу нашых суайчынікаў. За ёю пайшлі наступныя. У 90-х гадах пачалі гэтую з'яву асэнсоўваць навукова, калі з'явілася магчымасць гаварыць пра эміграцыю адкрыта. Гэтая тэма перайшла з разрады закрытых да тых, якімі вельмі цікавіцца. Высветлілася, што за межамі Радзімы беларусаў апынулася незвычайна многа, яны шмат чаго зрабілі, працягваюць працу і цяпер.

Наконт таго, як выбіраліся асобы. Асноўны крытэрыі: ты беларус, урадженец Беларусі (рускі, паляк, яўрэй, літовец, татарын...). Зыходзілі, зразумела, і з наяўнасці матэрыялу. Але мы не маглі за вельмі кароткі час — з улікам таго, што шмат дакументаў знаходзіцца ў архівах розных краін — да ўсяго дабрацца. Таму, безумоўна, пэўная абмежаванасць даведніка ёсць, і рэдакцыйная калегія пра гэта піша ў сваім уступным слове: маўляў, кніга далёкая ад пэўнаці. Іншымі словамі, мы спадзяемся, што будучы дасядацца матэрыялы, дабрацца новыя, і разлічваем не толькі на выпуск другой часткі зборніка, але і на перавыданне першай.

Што мы яшчэ бралі пад увагу? Разглядалася толькі тэрыторыя сучаснай Беларусі. Гэта значыць, сюды не ўключаны ўрадженцы Беластоцчыны, Віленшчыны, Пскоўшчыны, Смаленшчыны, якія да рэвалюцыі ўваходзілі адпаведна ў Гродзенскую, Віленскую, Магілёўскую, Віцебскую губерні. З другога боку, Віленшчына да 1939 года не разглядалася рэдкалегіяй як тэрыторыя памежнай краіны, паколькі была арганічна звязана з заходняй часткай Беларусі. Іншымі словамі, тады Віленя была неафіцыйнай сталіцай часткі Беларусі — з'яўлялася цэнтрам беларускага жыцця. Там у дваццатыя гады жыццё літаральна вірвала. Таму мы і не лічым, што Віленшчына — замежжа. Яна арганічна ўключалася ў Заходнюю Беларусь, якую таксама нельга было лічыць «дзяспарай» — гэта беларускія землі, якія пэўны час знаходзіліся пад уладай іншай дзяржавы...

— Іншымі словамі, асобы з гэтых тэрыторый могуць увайсці ў другую частку выдання!

— Гэта будзе залежаць ад таго, як вырашыць рэдкалегія. Другая частка — пра беларусаў далёкага замежжа. Калі нашы суайчыннікі некалі выехалі з За-

ГАЛЕРЭЯ МАЙСТРОЎ

Народны ўмелец з Віцебска Наталля ДЗЯГЕЛЬ.

Фота Аляксандра ХІТРОВА, БелТА.

ходняй Беларусі, Віленшчыны — увойдуць... Дарэчы, сёння здарылася так, што няма спецыяльнай нейкай структуры, якая б займалася толькі дыяспарай. У Інстытуце гісторыі замест згаданага аддзела ствараецца аддзел усеагульнай гісторыі, а там прысутнасць дыяспары будзе вельмі нязначная. У Скарынаўскім цэнтры таксама адпаведнай структуры няма: ёсць людзі, якія зацікаўлены гэтым, працуюць, і ўсё. Хаця, павінна сказаць, у цэнтры, калі стваралася гэтая кніжка, адначасова фінансавалася і праца па стварэнні банка даных па беларускай дыяспары. Таму далей працаваць будзе ўжо лягчэй... Якая была яшчэ адметнасць на працягу работы? Не ўключаліся

Возьмем той жа артыкул "Беларусы ў Літве": чытаючы яго, дзіву даешся, як яны многа зрабілі для адраджэння беларускасці. Безумоўна, там існавалі добрыя — яшчэ з 20-х гадоў — традыцыі, але ж гэтая справа магла і заглохнуць, калі б не было тых апантаных руліўцаў, якія займаліся (і займаюцца!) захаваннем родных традыцый. Між іншым, у Літве існуе адзіная — за межамі Беларусі — поўная сярэдняя школа, дзе ўсе прадметы выкладаюцца на нашай мове. Яны, па сутнасці, адраділі тую беларускую гімназію, з якой выйшла ўся наша эліта некалі Заходняй Беларусі, а потым рассяялася па ўсім свеце, заклаўшы падмурак многім нашым асяродкам за мяжой.

ся, але якіх не было ў архіве... Дарэчы, калі Кіпелі прыехалі ў штат Мінесота паглядзець беларускі фонд, убачылі там навукоўцаў з Украіны, якія вывучалі свае нацыянальныя архівы. А з беларусаў нікога няма...

Пра якія магчымасці Нацыянальна-асветнага цэнтры імя Ф. Скарыны, каб паслаць сваіх супрацоўнікаў у ЗША, можна казаць, калі ў цэнтры зусім нядаўна было адключана святло і прэзентацыя кнігі "Хто ёсць хто сярод беларусаў свету?" адбылася... пры свечках. Беларускія навукоўцы не могуць паехаць нават у Расію. Нас фінансуюць вельмі сціпла, толькі ў плане заробкаў, хаця чакаюць грунтоўнай працы.

— Можна, варта было б

«СЯРОД БЕЛАРУСАЎ СВЕТУ?»

ў даведнік агульнавядомыя ўраджэнцы Беларусі, дзейнасць і творчасць якіх належаць пераважна Польшчы. Напрыклад, Касцюшка, Манюшка, Міцкевіч. Пра лёсы гэтых людзей можна даведацца ва ўсіх энцыклапедыях. У адукаванай часткі нашага грамадства яны літаральна на слыху.

— Значыць, абмежаванасць у рамках усё ж такі была!

— Калі мы працавалі, пра гэта не думалі: рабілі ўсё, што магчыма было зрабіць, пакуль нас фінансавалі (да 1998 года). Тое ж, што дапрацоўвалі, — ужо на грамадскіх пачатках. Тыя ж артыкулы агульнага арактару. А так абмежаванасцей не было. Рабілі, каб паглядзець, што паспеем напрацаваць. Доўга не маглі знайсці спонсара.

— Дарэчы, расказаце пра фінансаванне выдання, ягоны тыраж.

— Тыраж — 1000 экзэмпляраў. Зразумела ж, невялікі. Наконт спонсарства. Усе выдаткі ўзяло на сябе прыватнае выдавецтва "Энцыклапедыкс". Наколькі мне вядома, яно ўлезла, так бы мовіць, у даўгі, каб потым, рэалізаваўшы кнігу, разлічыцца.

Трэба адзначыць, падрыхтаваную ўжо кніжку мы некалі перадалі ў Беларускаю энцыклапедыю імя П. Броўкі, але там яна праляжала два гады. І на той час ні БелЭн, ні Скарынаўскі цэнтр, ні Інстытут гісторыі сродкі на даведнік знайсці не маглі. Пазней прафесар Адам Мальдзіс дамовіўся з выдавецтвам "Энцыклапедыкс". І вось, дзякуй Богу, даведнік пабачыў свет. Гэта вельмі радасна яшчэ і таму, што беларускія навукоўцы засведчылі свой прыярытэт: ні ў Расіі, ні на Украіне, ні ў дзяржаў Прыбалтыкі, ні ў Польшчы падобнай кнігі, складзенай па такому прыкладу, няма. Мы зрабілі гэта першымі.

У чым яшчэ карысць гэтай справы? Мы не толькі пачынаем запўняць "белыя" старонкі беларускай гісторыі, вяртаць частку народа ў кантэкст гісторыі беларускай нацыі, але і даем магчымасць нашай дыяспары самой пазнаць сябе. Цяпер беларускія асяродкі будуць ведаць не толькі тое, што яны робяць, сваю гісторыю, але і сучасны стан нашага замежжа ўвогуле. Гэта для іх як абмен вопытам, бо аўтары артыкулаў, расшпываючы пра тое ці іншае таварыства альбо згуртаванне, пералічваюць яго нейкія асноўныя справы. Са старонак гэтай кнігі беларусы замежжа быццам гавораць: "Мы — не "ніхто", мы — працуем, жывём, праяўляем сваю беларускасць, захоўваем яе!"

— Са зборам інфармацыі былі вялікія цяжкасці!

— У падобнай справе цяжкасці проста непазбежныя. Бо мы не маем магчымасцей паехаць папрацаваць, скажам, у Лондан, дзе ёсць славетная бібліятэка імя Ф. Скарыны. Таму мы імкнуліся выкарыстаць хаця б тое, што яны самі некалі ў сябе друкавалі, — аналізавалі друк, які маглі знайсці на Беларусі. Дзякуй Богу, за апошнія гады атрымалі і шмат беларускіх выданняў ад многіх нашых эмігрантаў, за што, безумоўна, вельмі ім удзячныя. Мноства матэрыялаў — рэдкія выданні, якія друкаваліся невялікім тыражом. Таму мы кажам шчырае "дзякуй!" тым даследчыкам, якія займаюцца вывучэннем гісторыі беларускай дыяспары, асабліва спадарам Зоры і Вітаўту Кіпелям: яны ў Нацыянальную бібліятэку краіны перадалі столькі кніг, што пералік іх ідзе на сотні, калі не тысячы...

Сёння нашы бібліятэкі маюць такія выданні, як газеты "Бацькаўшчына" (выходзіла ў Мюнхене да 1966 года, выдавецтва пад гэтай жа назвай друкавала і кніжкі), "Беларус"... Такім чынам, мы збіралі па крупінках усё, што маглі.

Шкада, што мы не мелі (і не маем) магчымасці, сродкаў, каб папрацаваць у ЗША. Калі не памыляюся, там, у штаце Мінесота, ёсць спецыяльны музей, супрацоўнікі якога збіраюць інфармацыю пра амерыканскіх эмігрантаў, — у тым ліку і беларускіх. Маецца спецыяльны архіў... Я спытала ў Кіпеляў, што ў ім ёсць пра нашых суайчыннікаў. Яны зацікавіліся, паехалі туды, паглядзелі і прыйшлі да высновы, што архіў пра нас далёка не поўны. Добра яго папоўнілі... Прычым, гэта рабіла ўся дыяспара: у газеце "Беларус" змясцілі абвестку, і нашы суайчыннікі перасылалі туды рэдкія выданні, якія ў іх захаваліся

стварыць адпаведную бібліятэку ў нас, каб сабраць на Радзіме усё лепшае, што зроблена яе ўраджэнцамі!

— Ведаецца, некалі, падчас працы і з'езда беларусістаў, быў наладжаны "круглы стол", дзе паўставала пытанне, каб ўсё, што назапашана за мяжой, вярнулася на Бацькаўшчыну. У тым ліку і архівы, якіх, напрыклад, вельмі шмат у Нью-Йорку. Але нават тады, у не самым горшым 1993 годзе, эмігранты казалі: хто можа даць нам гарантыю, што тут гэта захавецца? І мы ціха развялі рукамі...

А такія бібліятэкі ёсць у Лондане, Нью-Йорку.

— І апошняе пытанне. Галіна Гаўрылаўна, якія планы на будучыню? У якім стане знаходзіцца праца над другой часткай выдання?

— Наконт планаў я ўжо трохі казала: марым, каб выдаць другую частку, перавыдаць дапоўненую першую. Апошняе, зразумела, будзе больш складаным, але надзея ёсць. Бо маецца зацікаўленасць у Дзяржаўнага камітэта па справах рэлігіі і нацыянальнасцей краіны. І калі ён знойдзе сродкі, будзе адпаведна, створаны творчы калектыў. Задзел жа для пашыранага выдання ў нас ёсць, і вельмі добры. Мы ж, калі толькі пачыналі збіраць матэрыял, працавалі над усім замежжам. Гэта ўжо потым, выплываючы першую частку, сканцэнтравалі ўвагу на бліжэйшым. Тое ж, што на працягу ўвогуле, проста адклалі ўбок. Намнога лягчэй будзе працаваць яшчэ і таму, што шмат зрабілі для выдання "Энцыклапедыя гісторыі Беларусі". У тыя матэрыялы мы можам нешта дадаваць...

Адным словам, спадзяемся на лепшае.

Запісаў
Алесь МЯСНІКОЎ.

НА ЗДЫМКАХ: у час прэзентацыі.

Фота Яўгена КАЗЮЛІ.

ЭКАЛАГІЧНЫ ПРАЕКТ

ЗАГАЦЬ РАНЫ ЗЯМЛІ

У Рэспубліканскім экалагічным цэнтры адбылася экалагічная акцыя "Дзень зямлі. Беларусь-2001", якую арганізавала Міністэрства адукацыі сумесна з Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя і грамадскай арганізацыяй "Беларускія зялёныя крыжы".

У межах гэтай акцыі былі арганізаваны конкурсы малюнка і фатаграфіі, конкурс экажурналістыкі сярод навучэнцаў "Святло тваёй душы" і экалагічных праектаў "І ад мяне залежыць, якім мой горад стане..." Вызначаліся лепшыя выканаўцы і аўтары песень і вершаў на тэму аховы нашай Зямлі. На свяце ў Мінск з'ехаліся ўдзельнікі конкурсаў з усёй Беларусі. Арганізатары акцыі адзначылі актыўны ўдзел ва ўсіх конкурсах навучэнцаў з далёкіх вёсак і мястэчак, якія з вялікай цеплынёй падыйшлі да стварэння сваіх прац. Пераможцы конкурсаў былі адзначаны ганаровымі дыпламамі і каштоўнымі падарункамі. Ім была даручана ганаровая справа — пасадзіць дрэўца.

Цікавае да экалагічнай акцыі выказаў і госьць з Швейцарыі Рэмо Гублер — памочнік

каардынатора Міжнароднай праграмы сацыяльна-медыцынскай дапамогі ў зонах экалагічных катастроф. Ён адзначыў, што беларускі вопыт экалагічнай працы сярод навучэнцаў трэба распаўсюджаць і ў іншых краінах.

Яўген КАЗЮЛЯ.

НА ЗДЫМКАХ: на выставе дзіцячага малюнка; выступае Рэмо ГУБЛЕР (Швейцарыя); камп'ютэрны фотаздымак-плакат, які выканаў Андрэй БАМБІЗАЎ з фотастудыі "Краявід"; малюнак Юлі УТКІНАЙ з Гомеля адзначаны дыпламам першай ступені; Аляксандр ДЗІДЗЕВІЧ (у цэнтры) — адзін з пераможцаў у конкурсе фатаграфіі.

Фота аўтара.

ДЗІЦЯЧАЯ ЧЫТАНКА

Буй адзін Музыка. З маленства ён нічога не рабіў, толькі іграў.

Яшчэ будучы хлапчуком, пачаў, бывала, валоў або коней, зробіць з пазы дудачку ды і як зайграе, дык валы пакінуць пасьвіцца, разьвесяць вушы ды і слухаюць. А ў лесе птушкі прыціхнуць. Нават жабы не крумкаюць.

А як павядзе коней на начлег, — лета, ночы цёплыя, аж парыць, — папрыводзяць да дубровы коней хлапцы, дзяўчаты з усяго сьля, свавольца, сьмяюцца, пяюць песні, — ведама, маладосць, заўжды весела, — а Музыка як зайграе на сваёй дудачцы, дык адразу ўсе прыціхнуць.

Вось ім здаецца, што якаясь соладзь улілася ў іхнае сэрца, а якаясь сіпа ўхапіла іх на плечы і нясе ўсё ўгору і ўгору, да ясных зораў, у чыстае неба, — у чыстае, сіняе, шырокае неба.

Сядзяць яны, нічога ня думаюць, забыліся, што рукі і ногі млеюць ад цяжкае працы, што ў жываце бурчыць ад голаду. Сядзяць і ўсё слухаюць.

І хацелася-б ім сядзець гэтак усё жыццё і ўсё слухаць, як іграе Музыка.

Вось ён замаўчыць. Але нішто ня сьмее паварухнуцца, каб не спалохаць таго голасу, што пошчакам рассыпаўся па дуброве, па лесе, падымаецца ў самае неба.

Але васьм зайграе Музыка жаласьліва — і заплачуць і лес, і дуброва, набяжыць хмарка, і зь неба сьлёзкі так і пальюцца. Ідуць позна да гасподы мужыкі і бабы, учуюць тую музыку, стануць, слухаюць, плачуць.

Вось так усё іх горкае жыццё перад вачыма і стаіць, і такі іх апануе жаль, што і мужыкі — старыя, барадатыя мужыкі, — плачуць, як бабы над нябожчыкам, або як праводзяць сыноў у войска.

Але васьм па немалым часе Музыка ад жаласьлівага ды на вясёлае зьверне. Пакідаюць мужыкі і бабы косы, граблі, вілы, гаршчкі і біклагі, возьмуцца ў бокі і давай скакаць.

Скачуць малыя дзеці, скачуць коні, скачуць кусты і лес, скачуць зоркі, скачуць хмаркі — усё скача і сьмяецца.

Вось такі-то быў Музыка чараўнік — што захоча, то ён з сэрцам зробіць!

Падрос Музыка, зрабіў сабе скрыпачку і пайшоў у сьвет.

Куды прывіде — паграе, а за тое яго накормяць, напоцяць, як самага лепшага госьця, і яшчэ дадуць на дарогу. Доўга хадзіў так па сьвеце, весяліў добрых людзей, а ліхім без нажа рэзаў па сэрцы.

Бачаць чэрці, што куды Музыка ні прывіде, там менш людзі грашаць, і давай вастрыць на яго зубы.

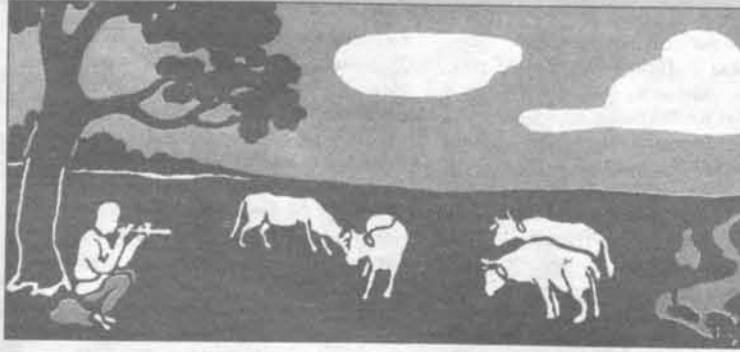
Ідзе раз Музыка праз лес, а чэрці і наслалі на яго дванаццаць гаподных ваўкоў. Заступілі яны Музыку ў лесе дарогу, стаяць ды зубамі лякаюць, а вочы гараць, як гарачае вуголле. Няма ў Музыкі нічога ў руках, толькі пад пазухай у мяшэчку скрыпка.

— Што тут рабіць? — думае Музыка. — Што тут пачаць? — Прывішоў яму канец!

Дастаў ён з мяшэчка скрыпку і сьмык, каб хаця яшчэ раз напасьледак пайграць, прысланіўся да дзерава ды і пацягнуў сьмыкам па струнах. Як жывая, загаварыла скрыпка, раздаўся пошчак па лесе. Прывішоўся лес і лістам не варухне, а ваўкі як стаялі, разьвіўшы горла, так і акамянелі: стаяць ды слухаюць, а сьлёзы так і цякуць з воўчых ачэй.

Перастаў Музыка іграць, а ваўкі, бы сонныя, пасунуліся ў лес.

Пайшоў Музыка далей. Ідзе ён ды ідзе, падыходзіць да ракі.

Сонейка ўжо закацілася за лес, толькі яшчэ сьвечыць на самымя вярхі і як-бы аблівае іх пазалотаю. Ціха, як у вусе, — ніводзін лісток не варухнецца. Вельмі харошы вечар.

Сеў Музыка на камень на крутым беразе каля ракі, дастаў сваю скрыпачку і зайграў, ды так гожа, што яго заслухаліся і неба, і зямля, і вада, і давай усе скакаць.

Зоркі мітусяцца, як зімою сьнег, хмаркі плаваюць па небе, як ластаўкі перад дэжджом, а рыба так узгулялася, што рака кіпіць, як вада ў гаршчку.

Але васьм падняўся ў рацэ Вадзяны Цар ды як пачаў скакаць, дык вада так запляскала, што заліпа берагі, а чэрці спалохаліся і павыскакалі з вады.

Бачаць яны, што ім ад Музыкі нідзе супакою няма. Вось яны давай думаць, як-бы яго загубіць.

Музыка-ж паглядзеў, што Вадзяны Цар нарабіў людзям бяды, перастаў іграць, палажыў скрыпачку ў мяшок і хацеў ісьці далей. Але васьм падходзяць два панічы і просяць пайграць на ігрышчы, абяцаюць заплаціць, што захоча. Падумаў Музыка, што яму недзе начаваць ды і грошай няма, паслухаў панічоў і пайшоў зь імі іграць вечарынку.

Прывілі панічы Музыку ў палацы. Бачыць ён, аж там панюў

і паненак, хоць гаць гаць. Покуль ён зьбіраўся іграць, заўважыў, што ўсе панічы падбягуць да стала, памочаць палец у місу і мажуць сабе вочы. Памазаві і ён. Ды як памазаві, дык і бачыць, што гэта не панічы, а чэрці і ведзьмы, і што ён не ў палацах, а ў пекле.

Вось і зайграў ён ім ды так, што ўсё пекла разьліцелася ў шчэпкі, а чэрці з піскам ды вігам разьбегліся па ўсім сьвеце.

Вось з тае пары чэрці і баяцца Музыкі і больш яго не чапаюць.

Пачатак тэмы ў № 21, на 6-й стар.

КАЛЯНДАР

ЧЭРВЕНЬ, 2001

1 чэрвеня 200 год з дня нараджэння **БРАУНА** (Броўна) Джорджа (у манастве Юзаф; 1.06.1801—31.12.1879), гісторыка, бібліяграфа, педагога.

Сын англічаніна Джона Браўна (прыдворнага лекара імператрыцы Марыі Фэдарэўны — жонкі рускага цара Паўла I) і італьянкі Марыі Росі. Вучыўся ў езуіцкіх калегіумах Пецярбурга і Полацка, на філасофскім факультэце Полацкай езуіцкай акадэміі. Напісаў на лацінскай мове гісторыю езуітаў на Беларусі. Гэта праца не была апублікавана, рукапіс і зараз захоўваецца ў архіве езуітаў у Рыме.

Сярод спецыялістаў шырока вядомы яго манументальны бібліяграфічны слоўнік "Бібліятэка пісьменнікаў польскай часткі таварыства Ісуса" (на лацінскай мове), у які ўвайшлі біяграфіі і бібліяграфія прац езуітаў Беларусі і Польшчы за 1564—1852 гады па гісторыі, мовазнаўстве, літаратуры, філасофіі, педагогіцы, тэалогіі, праве і інш.

7 чэрвеня 1501 года ўпершыню ў пісьмовых крыніцах упамінаецца невялікі беларускі горад **БЕРАЗІНО**, які ў той час быў мястэчкам у Любашанскім старостве Вялікага княства Літоўскага.

17 чэрвеня спаўняецца 75 год з дня нараджэння **Мікалая ЯРОМЕНКІ (1926—2000)**.

Акцёр, народны артыст Беларусі і СССР, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі. Пасля сканчэння студыі Беларускага тэатра імя Я. Коласа ў 1948 годзе больш за 10 год працаваў у гэтым тэатры, з 1959 года — у Беларускай акадэмічным тэатры імя Я. Купалы і пачаў здымацца ў кіно. За сваё доўгае творчае жыццё сыграў шмат значных ролей.

18 чэрвеня 90 год з дня нараджэння **Маргарыты ЦАПЕНКА (1911—1968)**.

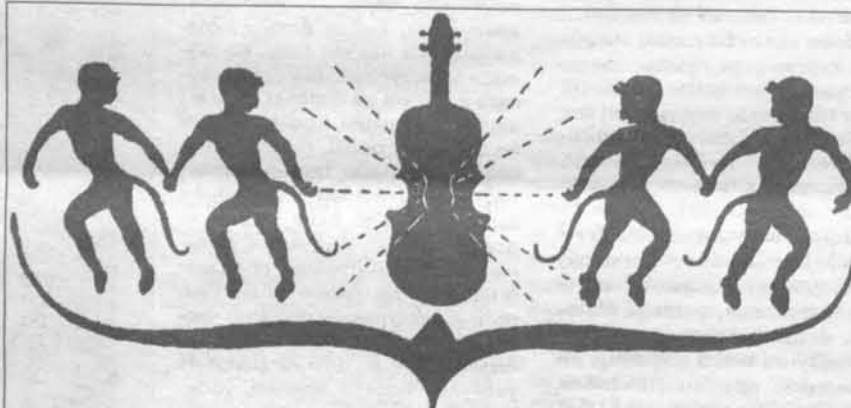
Вучоны-геолаг, заснавальнік школы беларускіх геолагаў па вывучэнні антрапагену. З 1939 года яна працавала ў Акадэміі навук БССР, выкладала ў БДУ і БПІ, вывучала геалогію мелавых, палеагенавых, неагенавых і антрапагенавых адкладаў Беларусі. Асноўныя працы па антрапагенавых утварэннях і геамарфалогіі.

18 чэрвеня нарадзіўся **Аляксандр ШЫДЛОУСКІ**, якому сёлета спаўняецца 90 год.

Педагог, кампазітар, заслужаны дзеяч культуры Беларусі, ён напісаў шмат песень, сярод якіх найбольш вядомыя "Ой ты, Нёман родны", "Колькі ў небе зор", "Ой, зайграйце, музыкі", "Беларускія крыніцы", "Старана мая вясёлая". 35 песень выдадзены асобным зборнікам.

Падрыхтавала **Ларыса КАРАЧУН**.

Працяг будзе.

Ілюстрацыі Я. СКАРАХОДА.

«Голас Радзімы»

Галоўны рэдактар **Наталля САЛУК**

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Дзяржаўны камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь; Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі; Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом "Радзіма".

РЭДАКЦЫЯ:

Намеснік галоўнага рэдактара **Галіна УЛІЩЕНАК**.
Адказны сакратар **Таццяна КУВАРЫНА**.
Рэдактар аддзела — член рэдакцыі **Яўген ЛЕЦКА**.

Рэдактар аддзела **Алена СПАСЮК**.
Аглядальнік **Віктар МАШОШЭНКА**.
Спецыяльныя карэспандэнты **Яўген КАЗЮЛЯ**, **Алесь МЯСНІКОЎ**.

Налі **ПРЫВАЛАВА**.
Рэдактар-перакладчык **Святлана КАРПУЧОК**.
Стыльрэдактар **Ірына КАЗЛОВА**.
Тэхнічны рэдактар **Данута РАКАВЕЦ**.

Наш адрас: 220005, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.
Тэлефоны: (+375-17) 213-31-97 (тэл.-факс), 213-32-80, 284-76-56, 213-37-82.
Адрас у INTERNET: <http://www.voiceland.unibel.by>. E-mail: voiceland@tut.by

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», не заўсёды супадаюць.

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 81. Падпісны індэкс у Беларусі 63854. Тыраж 1 876 экз. Зак. 1346. Падпісана да друку 28.5.2001 г. у 12.00.

Газета набрана, зьвязана і аддрукавана ў друкарні «Беларускі Дом друку» (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77).